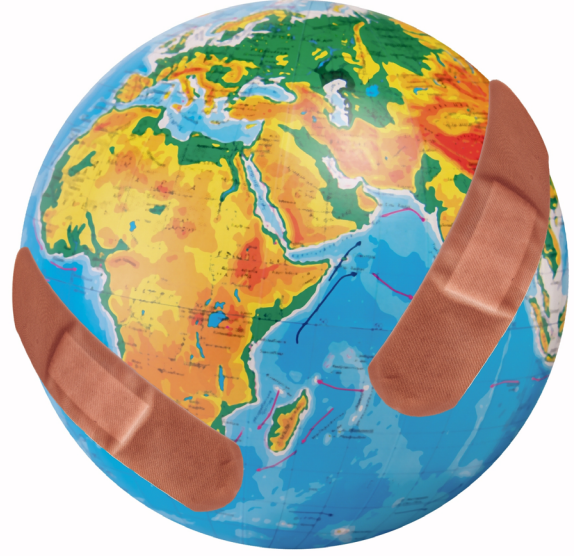

TÜRKİYE’DE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ALGISI 2023

“HALK, İKLİM KRİZİNDE
ASIL SORUMLULUĞU
CUMHURBAŞKANINA
VERİYOR!”

“YEREL YÖNETİMLERDEN
TEMEL BEKLENTİ,
YENİLENEBİLİR ENERJİ
VE ALTYAPI”

KONDA
ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

İklim Haber Hakkında

İklim Haber, iklim bilimi, iklim politikaları ve iklim ekonomisi hakkında en güncel gelişmeleri paylaşan bir haber sitesidir. İklim Haber, tarafsız ve veri odaklı haberler yayımlar. Bu şekilde, iklim değişikliğini, bilimsel, ekonomik ve politik boyutları ile ele almaya odaklanarak, doğru ve tarafsız bilgiyi yaygınlaştırmayı amaçlar.

İklim Haber, EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti. tarafından kurulmuş kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. Türkiye’de bilimsel temellerde yürütülen iklim değişikliği tartışmalarına katkı sunmak amacıyla kurulmuştur.

iklimhaber.org

KONDA Araştırma Hakkında

KONDA bir araştırma ve danışmanlık şirketi olarak en temelde bilgi üreten ve bu bilgiyi ihtiyaca yönelik olarak yorumlarıyla anlamlandıran bir kuruluştur.

Tarhan Erdem’in 1986 yılında kurduğu KONDA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi 38 yıldır araştırmalar aracılığıyla Türkiye toplumunu anlamaya, anlatmaya ve böylece anlaşılır kılmaya çalışıyor.

Toplumun değişen dinamiklerini gözlemleyip, bu değişimlerle ilgili analizler yapıyor. Sadece var olan durumu değerlendirmekle kalmayıp toplumsal dalgaların ne yöne doğru hareket edeceğine dair öngörüler ortaya koyuyor. KONDA'nın analizleri ve öngörülerini özel veya kamu her türlü ölçekte kurumun stratejilerini belirlemede ve toplumsal bir temele oturtmasına katkı sağlıyor.

Yazarlar:

Dr. Barış Doğru (EKOIQ – İklim Haber), Bulut Bağatır (İklim Haber), Ali Karakaş (KONDA Araştırma)

Mart 2024

GİRİŞ

İKLİM Haber olarak KONDA Araştırma ve Danışmanlık ile birlikte 2018, 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında Türkiye’de iklim değişikliği algısı üzerine yaptığımız araştırmaların devamı olan “Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023” araştırması daha önceki çalışmalara benzer bir şekilde Türkiye kamuoyunun iklim krizini nasıl ele aldığına dair çarpıcı veriler sunuyor. Önceki beş çalışmamızda Türkiye toplumunun kayda değer çoğunluğunun, politik ve sosyoekonomik durumlarından bağımsız olarak, iklim krizini endişe verici bir sorun olarak gördüğünü ortaya koymuştuk.

İklim Haber ve KONDA Araştırma ve Danışmanlık, yeni ankette de iklim krizine toplumun nasıl yaklaştığını ölçmek için bir araya geldi. 2023 yılı için sorularımızı hazırlarken, 31 Mart’ta yapılacak yerel seçim gündeminin ışığında, Hükümetin/Cumhurbaşkanının ve yerel yönetimlerin iklim krizine dair eylemlerini ve bunların yeterliliklerini, son yıllarda iyiden iyiye şiddetlenen aşırı hava olaylarını ve iklim kriziyle ilgili ülkemizde ve dünyada yapılan araştırmaları kapsayan bir çerçeve kurmayı hedefledik.

“Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023” bu kapsamda, Türkiye’nin iklim eylemi patikasının ve bu alandaki gayretin toplum nezdinde nasıl bir karşılık bulduğunu anlamayı amaçlıyor. Bunun yanı sıra yaklaşan yerel seçimler öncesinde, toplumun yerel yönetimlerden iklim krizi ile mücadele konusundaki beklentileri de çalışmanın önemli bir ayağını oluşturuyor.

“Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023” araştırması kapsamında; iklim krizinin neden olduğu endişeye, iklim değişikliğinin sebeplerine ve Türkiye’deki etkilerine, rekor sıcaklıklara ve iklim değişikliği ile mücadelede en çok kime görev düştüğüne dair sorular yöneltmeyi uygun bulduk.

Bu amaçlar çerçevesinde, Türkiye’nin 32 ilinin merkez dahil 109 ilçesinde yaşayan 2833 kişiyle hanelerinde görüşmeler yaparak, yedi soru yöneltildi. Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 24 Haziran 2018 genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlandı. Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırıldı ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edildi. Araştırma, Türkiye’nin 15 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlandı ve uygulandı. Araştırma bulgularının hata payı, %95 güven aralığında +/-1,7, %99 güven aralığında % +/-2,3’tür. Anket kapsamında, European Perceptions of Climate Change 2017 adlı araştırma ile European Social Survey’in 2017 yılında 18 Avrupa ülkesinde yaptığı çalışmadan da faydalanıldı.

YÖNETİCİ ÖZETİ

"TÜRKİYE TOPLUMUNUN %73'ÜNE GÖRE, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN NEDENİ İNSAN FAALİYETLERİ"

Kasım 2023 yılında gerçekleştirilen "Türkiye’de İklim Değişikliği 2023" araştırması, giderek derinleşen iklim krizinin Türkiye’deki etkilerine, rekor sıcaklıklara, ülkemizde iklim değişikliğine karşı gösterilen çabaların nasıl algılandığına ve yine bu kapsamda neler yapılması gerektiğine odaklandı. Araştırma kapsamında iklim değişikliği algısına dair yöneltilen sorular belirli demografik kümelere göre incelendi ve geçmişten bugüne toplumun iklim değişikliği konusunda değişen algısı ele alındı. Elde edilen sonuçlar, Türkiye toplumunun, iklim krizi konusunda hemen hemen yeryüzündeki tüm toplumlardan daha ileride olduğunu gösteriyor.

Eylül 2020 araştırmasından bu yana 4. kez sorulan "İklim değişikliğine dair düşüncenizi şimdi okuyacaklarımdan hangisi daha iyi açıklıyor?" sorusuna verilen cevapları incelediğimizde toplumun %73'ünün iklim değişikliğini, insan faaliyetlerinin bir sonucu olarak yorumladığını görüyoruz. Bu fikre sahip olanların oranı Eylül 2020’de %71, Aralık 2021’de %75, Kasım 2022’de ise %78’di.

İklim değişikliğini insan faaliyetlerinin bir sonucu veya doğal bir süreç olarak değerlendirme eğilimi, eğitim seviyesine, hayat tarzına, dindarlık seviyesine ve sosyal medya kullanımına göre oldukça farklılık gösteriyor. Eğitim seviyesi arttıkça, hayat tarzı modernleştikçe, dindarlık seviyesi azaldıkça iklim değişikliğini insan faaliyetlerinin bir sonucu olarak değerlendirme eğilimi artıyor.

TOPLUMUN %92'Sİ AŞIRI HAVA OLAYLARININ SAYISININ ARTTIĞINI DÜŞÜNÜYOR

Modernlerin ve Geleneksel Muhafazakârların %92’si, Dindar Muhafazakârların ise %91’i son yıllarda Türkiye’de düzensiz hava olaylarının arttığını düşünüyor. Bu düzensiz hava olaylarının artışında iklim değişikliğinin rolü olup olmadığı sorulduğunda ise modernlerin %88’i, Geleneksel Muhafazakârların %81’i, Dindar Muhafazakârların ise %74’ü düzensiz hava olaylarının artışında iklim değişikliğinin rolü olduğunu belirtiyor. Buna benzer bir durumu, eğitim ve dindarlık seviyesine göre yapılan karşılaştırmalarda da görüyoruz.

HER DÖRT KİŞİDEN ÜÇÜ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ENDİŞELİ

İklim değişikliği konusunda toplumun %72’si endişeli veya çok endişeli olduğunu belirtirken kadınlarda bu oran %77, erkeklerde ise %68. Lise altı eğitim seviyesindekilerin %68’i iklim değişikliği konusunda endişeliyken, bu oranın lise mezunlarında %71, üniversite mezunlarında ise %82 olduğunu söyleyebiliriz. Sosyal medya kullanıcıları da sosyal medya kullanmayanlara göre daha endişeli. Sosyal medyanın iklim değişikliğine dair erişilebilir içeriklerin oldukça fazla olduğu bir mecra olması bu durumun ana sebebi olarak değerlendirilebilir. Sosyal medya kullanıcılarının %73’ü endişeliyken, sosyal medya kullanmayanlar arasında bu oran %68.

TOPLUMUN YARISINDAN FAZLASINA GÖRE EN BÜYÜK SORUMLULUK HÜKÜMET VE/VEYA CUMHURBAŞKANINDA

Toplumun %55’i iklim kriziyle mücadelede öncelikli olarak görevin Hükümet-Cumhurbaşkanında olduğunu düşünüyor. Toplumun sadece %22’si ise bu konuda sorumluluğun yerel yönetimlerde olduğunu ifade ediyor.

Emekliler, üniversite mezunları ve modernler arasında iklim kriziyle mücadelede en çok görevin Hükümet-Cumhurbaşkanına düştüğünü düşünenlerin oranı Türkiye ortalamasında fazlayken, ateistler ve inançsızlarda bu şekilde düşünenlerin oranı tüm kümelerden daha yüksek. Ateistlerin %74’ü, inançsızların ise %71’i bu konuda en büyük sorumluluğu Hükümet-Cumhurbaşkanına yüklüyor.

YEREL YÖNETİMLERDEN BEKLENTİ:

YENİLENEBİLİR ENERJİ VE ALTYAPI YATIRIMLARI

Toplumun iklim krizine karşı yerel yönetimlerden beklentileri konusunda yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapılması ile seller ve yoğun yağmurlara karşı altyapıların güçlendirilmesi ön plana çıkıyor. Bu konuda cevapları veren profillerin farkı da önemli bilgiler içeriyor.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapılmasını öncelikli iki çalışmadan biri olarak görenler daha genç, modern ve yüksek eğitimli bir profile sahipken, altyapı çalışmalarına öncelik verilmesini öne çıkaranların, daha yaşlı, muhafazakâr ve düşük eğitimli bir profile sahip olduğunu görüyoruz.

İklim Değişikliği: İnşallah Gelecek Seçimlere!

Dr. Barış Doğru, ekolQ ve iklimhaber.org Genel Yayın Yönetmeni

KONDA Araştırma ile bu yıl altıncısını gerçekleştirdiğimiz "Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı", bize büyük bir tutarlılıkla altı yıldır aynı şeyi söylüyor: "İklim değişikliğinin gerçekliği ile ilgili bir şüphemiz yok. İnsani faaliyetlerden kaynaklandığına da neredeyse eminiz. Ve bu durumdan çok endişeliyiz." Bu yargıların her birinin, hemen her yıl %70’lerin üzerinde, kimi zaman %80’lerin üzerine çıkan çok geniş toplum kesimlerine ait olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Ve bu oranların, herhangi bir Batı ülkesinden bile yüksek olduğunu hatırlatmakta fayda var. Yaygın kamu kampanyaları ve sistemik eğitim uygulamaları olmadan ulaşılan bu rakamların, bana her yıl Nazım Hikmet’in "Türk Köylüsü" şiirindeki "Topraktan öğrenip kitapsız bilen" dizelerini hatırlattığını söyleyebilirim. Kırımlara baktığımızda eğitim ve modernleşmenin bu oranı artırdığını görmekle birlikte, en düşük eğitim seviyelerinde bile "iklim değişikliğiyle" ilgili bir çeşit "uyanıklık" olduğunu görebiliyoruz. Elbette, Türkiye’de iklim inkarcısı hemen hiçbir toplumsal ve siyasi hareketin olmaması da bu farkındalığa genel bir destek sağlıyor olabilir.

Tek bir veri vererek bu durumu somutlaştırmak istersek, Türkiye toplumunun %92’sinin son yıllarda Türkiye’de sel, fırtına, aşırı sıcaklık, kuraklık gibi düzensiz hava olaylarının arttığını, toplumun sadece %2’sinin aşırı hava olaylarının azaldığını düşündüğünü söyleyebiliriz. Bu durumun ilk ölçüldüğü Mart 2018’deki araştırmamızda düzensiz hava olaylarının arttığını düşünenlerin oranı %76’ydi. Yıldan yıla aşırı hava olaylarının arttığını ifade edenlerin oranı belirgin bir şekilde artıyor ve toplumun şu anda yaklaşık 10’da dokuzu bu şekilde düşünüyor.

Bildiğiniz gibi, Dünya Meteoroloji Örgütü, 2023 yazının bugüne kadar ölçülen en sıcak yaz olduğunu açıkladı. Türkiye toplumunun, bu durumun sebebini iklim değişikliği olarak görme eğilimi olağüstü yüksek düzeyde. Her 10 kişiden dokuzunun bu durumun sebebini iklim değişikliği kaynaklı olduğunu düşünmesi, iklim değişikliği algısı konusunda tartışmasız bir veri ortaya koyuyor.

“YETKİ KİMDEYSE, SORUMLULUK DA ONDADIR!”

Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023 araştırmasında, bu genel bilgi ve endişe durumunun, yerel seçimler ekseninde nasıl yansımaları olduğunu anlamaya da çalıştık. Ve yine o pratik bilginin ve uyanıklığının yansımalarına rastladık.

İklim krizinin giderek şiddetlenmesi ile beraber çağımızın en büyük sorunu ile mücadelede en çok görev kime düştüğü tartışmaları da öneme kazanıyor. Bu kapsamda anket katılımcılarına “Sizce iklim krizi ile mücadelede en çok kime görev düşüyor?” sorusuna ankete katılanlar, iklim kriziyle mücadele konusunda en fazla sorumluluğun %55 oranla Hükümet/Cumhurbaşkanına ait olduğu yanıtını verdi. Bu oranı %22 ile Yerel yönetimler/Belediyeler takip ediyor. Ardından ise sırasıyla %13 ile Sivil Toplum Kuruluşları, %7 ile Özel Sektör/Sanayi ve %4 ile Siyasi Partiler geliyor. Bu bilgi, Türkiye’de temel tüm süreçlerde kararların tek ve merkezi bir noktadan alındığı konusundaki gerçeklikle oldukça uyumlu. Tabii tüm yetkileri eline alanın, en fazla sorumluluğa sahip olması da son derece mantıklı. Bunun iklim değişikliğiyle mücadele konusunda da farklı olmaması doğal bir sonuç: Enerji politikalarını, kalkınma yaklaşımlarını, kentsel politikaları, tarım politikalarını, teşvik ve yaptırımları, yasal düzenlemeleri belirleyen kim ise, iklim değişikliğiyle mücadelede de asıl görev ve sorumluluk ona düşer.

“YEREL YÖNETİMLERDEN TEMEL BEKLENTİ, YENİLENEBİLİR ENERJİ VE ALTYAPILAR”

Sorumluluk kapsamında ikinci sırada bulunan ve önümüzdeki 31 Mart Yerel Seçimleri nedeniyle gündemin de baş sırasında olan “Yerel Yönetimler/Belediyelerin” durumu ve onlara yönelik beklentiler de elbette araştırmamızda ele aldığımız temel konulardan biri oldu.

Yaşadıkları şehirdeki belediyenin iklim değişikliğiyle ilgili yeterli çabayı gösterip göstermediğine yönelik sorumuza, katılımcıların %25’lik bir kesiminin, yani dörtte birinin “doğru” yanıtını vermesi dikkat çekici. Ve bununla birlikte %48’lik bir kesimin de yerel yönetimin yeterli çabayı göstermediğini söylemesi, yerel yönetimler açısından önemli bir mesaj.

Peki anket katılımcıları, yerel yönetimlerden/belediyelerden bu

Eğitim seviyesi azaldıkça “iklim değişikliğine uyum” çalışmalarını ifade eden, seller ve yoğun yağmurlara karşı altyapı güçlendirmesini ve afetlere karşı erken uyarı sistemi kurulmasını öncelikli iki çalışmadan biri olarak görenlerin oranı artıyor.

konuda ne bekliyor? “Belediyelerin iklim krizine karşı yapmaları gereken en öncelikli iki çalışma ne olmalıdır” diye sorduğumuzda yenilenebilir enerji yatırımları ve altyapı çalışmalarının güçlendirilmesi cevabının öne çıktığını görüyoruz. Toplumun %36’sı yenilenebilir enerji yatırımları yapılmasını, diğer %36’sı ise seller ve yoğun yağmurlara karşı altyapı çalışması yapılmasını, iklim kriziyle mücadelede belediyelerin yapması gereken en önemli iki çalışma olarak görüyor.

Eğitim seviyesi arttıkça “Belediyelerin yenilenebilir enerji yatırımları yapması” gerektiğini düşünenlerin oranı da artıyor. Üniversite mezunlarının %48’i, lise mezunlarının %39’u, lise altı eğitim seviyesindekilerin ise %28’i belediyelerin iklim değişikliği ile ilgili yapması gereken en önemli iki çalışmadan biri olarak “emiyon azaltımını” yani yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırımı gösteriyor.

Eğitim seviyesi azaldıkça “iklim değişikliğine uyum” çalışmalarını ifade eden, seller ve yoğun yağmurlara karşı altyapı güçlendirmesini ve afetlere karşı erken uyarı sistemi kurulmasını öncelikli iki çalışmadan biri olarak görenlerin oranı artıyor.

“Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023” araştırmasının, aslında daha önceki araştırmalar gibi, Türkiye toplumu ve iklim değişikliği konusunda yine şaşırtıcı ve ilginç bir farkındalık durumunu ortaya koyduğunu söylemek gerekiyor. İklim değişikliğiyle küresel mücadelede iki temel başlık olan “emiyon azaltımı” (fosil yakıtlardan çıkış ve yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması) ve “uyumun” (özellikle kentsel altyapıların var olan iklim değişikliği etkilerine karşı uyarlanması ve güçlendirilmesi), yerel yönetimlerden temel beklentilerde ilk iki sırada çıkması manidar gözüküyor. Bu iki beklentinin birincisinin, yani yenilenebilir enerji yatırımlarının gençler, eğitimliler ve modernler arasında yüksekken; altyapıların iklim değişikliğine uyumlanmasının, daha yaşlı kesimler, dindarlar ve daha az eğitimliler arasında yüksek çıkması ise, yine Türkiye toplumunun kendine has bölünmüşlüğüne ve kutuplaşmasının işareti olarak da okunabilir.

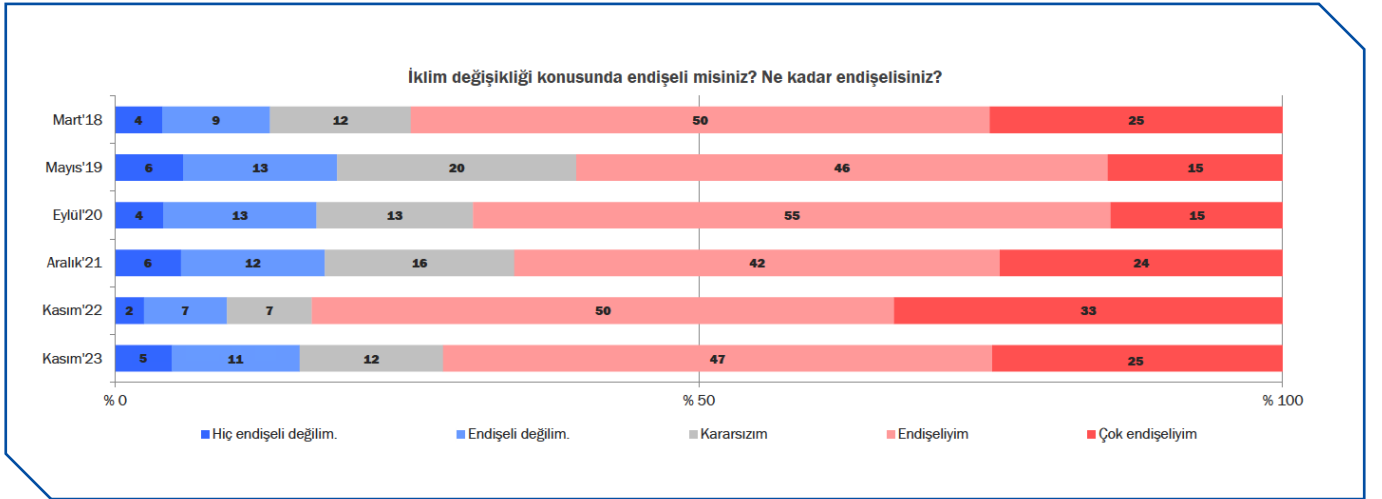
İlginç olan ise, “kitaba” yani iklim değişikliği literatürüne baktığımızda, iklim değişikliğiyle gerçek ve kapsamlı bir mücadelenin gerçekten bu iki başlığı da içermesi gerektiğini görmemiz. Bu iki farklı toplumsal kesimin beklenti ve taleplerini giderebilecek bir kentsel programın, bu kutuplaşma halini de biraz olsun söndürebileceğini söylemek bilmem fazla mı iddialı olur? İklim değişikliği ve kalkınmanın isminin bile geçmediği bir yerel seçim süreci yaşadığımız için bunu test etmemiz de imkansız görünüyor. İnşallah gelecek seçimlerde, bunları konuşur, tartışır ve gerçek sorunlarımıza nihayet gelebiliriz... Bu arada, biz gelmesek de, O zaten çoktan geldi...

TÜRKİYE'DE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ALGISI 2023

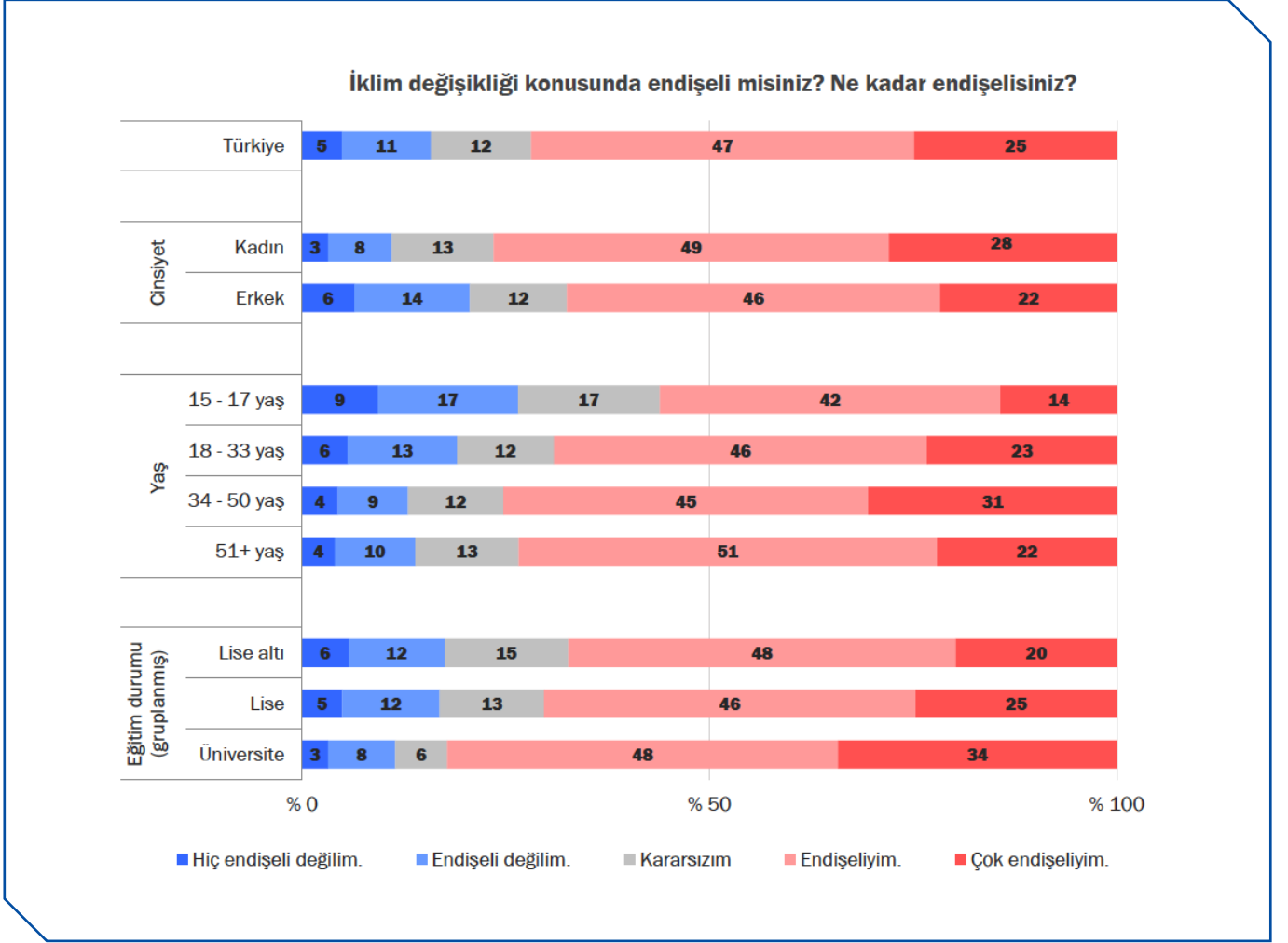

HER DÖRT KİŞİDEN ÜÇÜ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ NEDENİYLE ENDİŞELİ

“İklim değişikliği konusunda endişeli misiniz? Ne kadar endişelisiniz?” sorusu bu yıl da soruldu. İklim değişikliği konusunda endişeli olanların oranı Kasım 2022’den bu yana %83’ten %72’ye düştü. Ancak yine de endişe seviyesi 2018’den bu yana yapılan ölçümler arasında en yüksek 3. seviyede.

Bir önceki araştırmadan birkaç ay öncesinde yaz aylarında gerçekleşen ve birçok ili etkileyen büyük orman yangınları sonucu 12 bin 384 hektarlık alan yok olmuştu. 2023 yazında da ülkenin belli bölgelerinde orman yangınları yaşanmış olsa da, seçim gündeminin yankıları sürmeye devam ettiği için bu yangınlar 2022 yazında yaşanan yangınlar kadar gündeme gelmemiştir. Bu durum, son bir yılda iklim değişikliğine dair endişede yaşanan bu 11 puanlık düşüşün sebebi olarak yorumlanabilir.

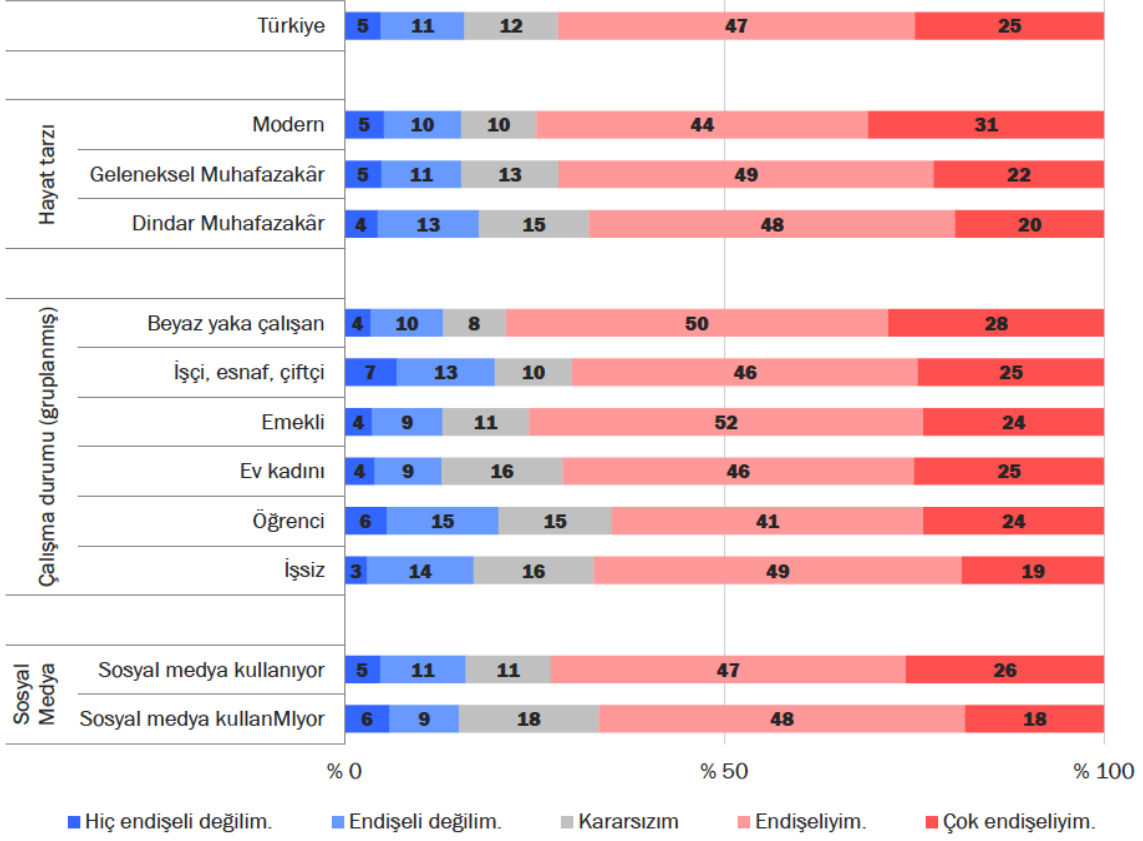
İklim değişikliği konusundaki endişeleri demografik kırılımlara göre incelediğimizde kadınların erkeklere göre daha endişeli olduğunu, yaş ve eğitim seviyesi arttıkça iklim değişikliği konusunda endişelilerin oranının arttığını görüyoruz.

Kadınların %77'si iklim değişikliği konusunda endişeliyken erkeklerde bu oran %68.

15-17 yaş arası gençlerde iklim değişikliği konusunda endişeli olanların oranı %56 iken, 18-33 yaş arasında bu oran %69. Yaş kümeleri arasında en endişeli olanlar ise %76 oranla 34-50 yaş arasındakiler.

Yanıtları eğitim seviyesine göre incelediğimizde ise, lise altı eğitim seviyesindekilerin %68'i iklim değişikliği konusunda endişeliyken, bu oranın lise mezunlarında %71, üniversite mezunlarında ise %82 olduğunu söyleyebiliriz. Yani eğitim düzeyi arttıkça endişe de artıyor.

İklim değişikliği konusunda endişeli misiniz? Ne kadar endişelisiniz?

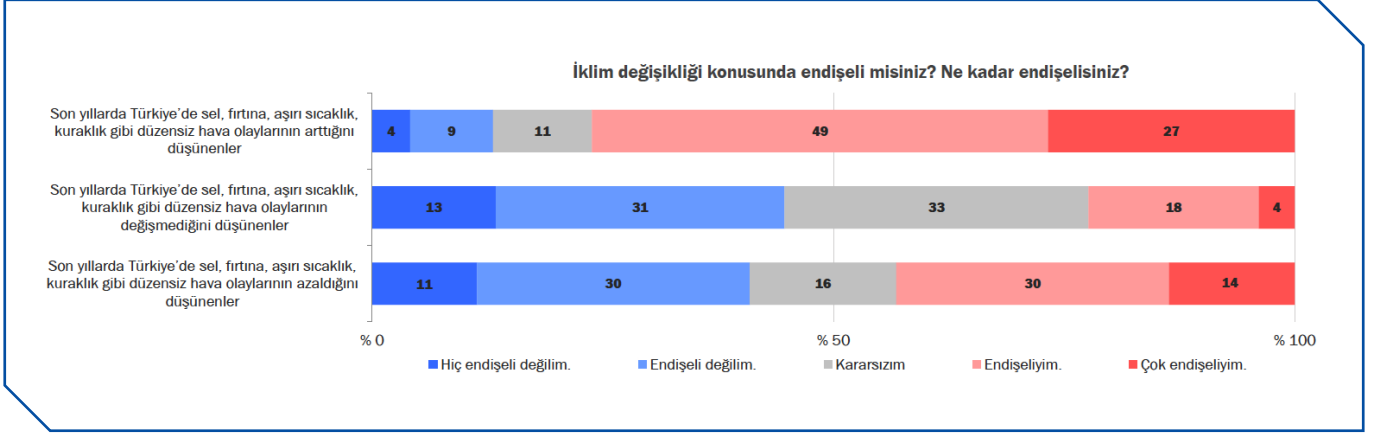
Anket sonuçları hayat tarzının, çalışma durumunun ve sosyal medya kullanımının da iklim değişikliği konusunda endişe seviyelerini etkileyen faktörler arasında olduğunu ortaya koyuyor.

Hayat tarzı modernleştikçe iklim değişikliği konusundaki endişe artıyor. Modernlerin %75'i, Geleneksel Muhafazakârların %71'i, Dindar Muhafazakârların ise %68'i iklim konusunda endişeli olduklarını belirtiyor.

Çalışma kümeleri içinde iklim değişikliği konusunda en endişeli olanlar %78 oranla beyaz yaka çalışanlarken, en az endişeli küme ise %65 oranla öğrenciler.

Sosyal medya kullanıcıları ile sosyal medya kullanmayanları karşılaştırdığımızda, sosyal medya kullanıcılarının iklim değişikliği konusunda daha endişeli olduğunu görüyoruz. Sosyal medya kullananların %73'ü iklim değişikliği konusunda endişeliyken sosyal medya kullanmayanlarda bu oran %66.

Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023

Son yıllarda Türkiye’de aşırı hava olaylarının arttığını düşünenler, iklim değişikliği konusunda, aşırı hava olaylarının azaldığını düşünenlere göre, tahmin edilebileceği gibi daha endişeli. İklim değişikliği konusunda en az endişeli olanlar ise son yıllarda aşırı hava olaylarının değişmediğini düşünenler. Türkiye’de son yıllarda aşırı hava olaylarının arttığını düşünenlerin %76’sı, azaldığını düşünenlerin %44’ü, değişmediğini düşünenlerin ise %22’si iklim değişikliği konusunda endişeli olduklarını belirtiyor.

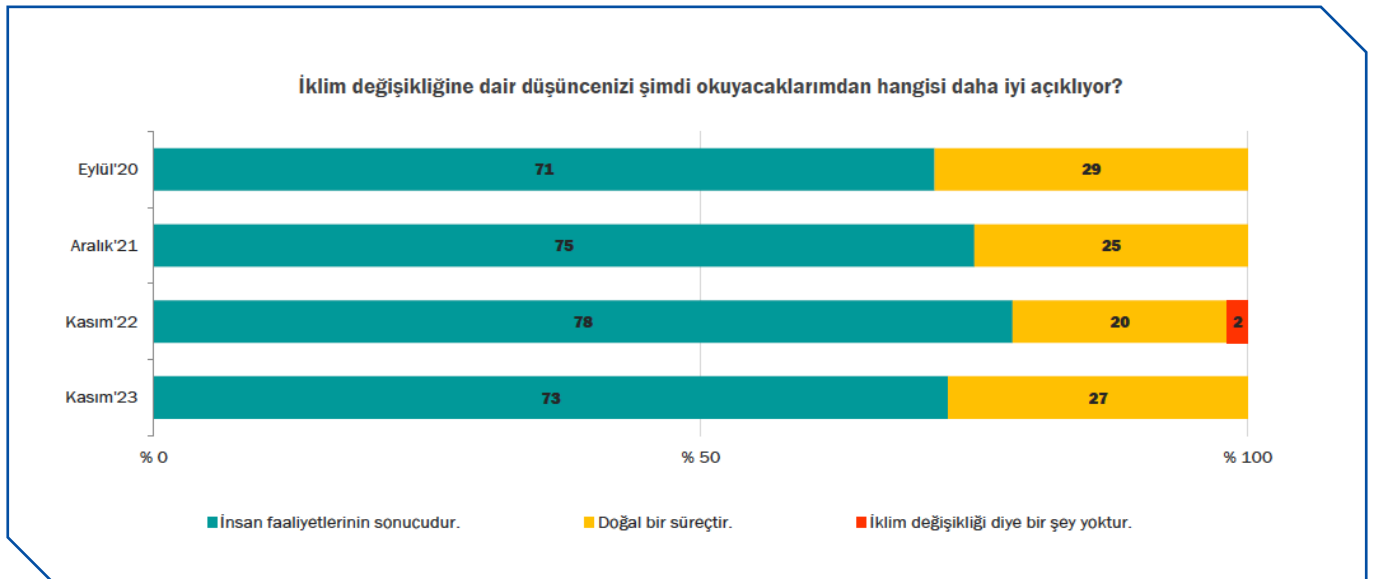
Bu üç küme arasında iklim değişikliği konusunda en az endişeli olanların son yıllarda Türkiye’de aşırı hava olaylarının değişmediğini düşünenler olmasının sebebini farkındalık ve ciddiye alma seviyeleri ile açıklayabiliriz. Aynı zamanda bu kümenin üçte birinin “Kararsızım” cevabını vermesi de bu konudaki farkındalıklarını veya iklim değişikliğini ciddiye alma seviyelerini açıklayan bir bulgu olarak gösterilebilir.

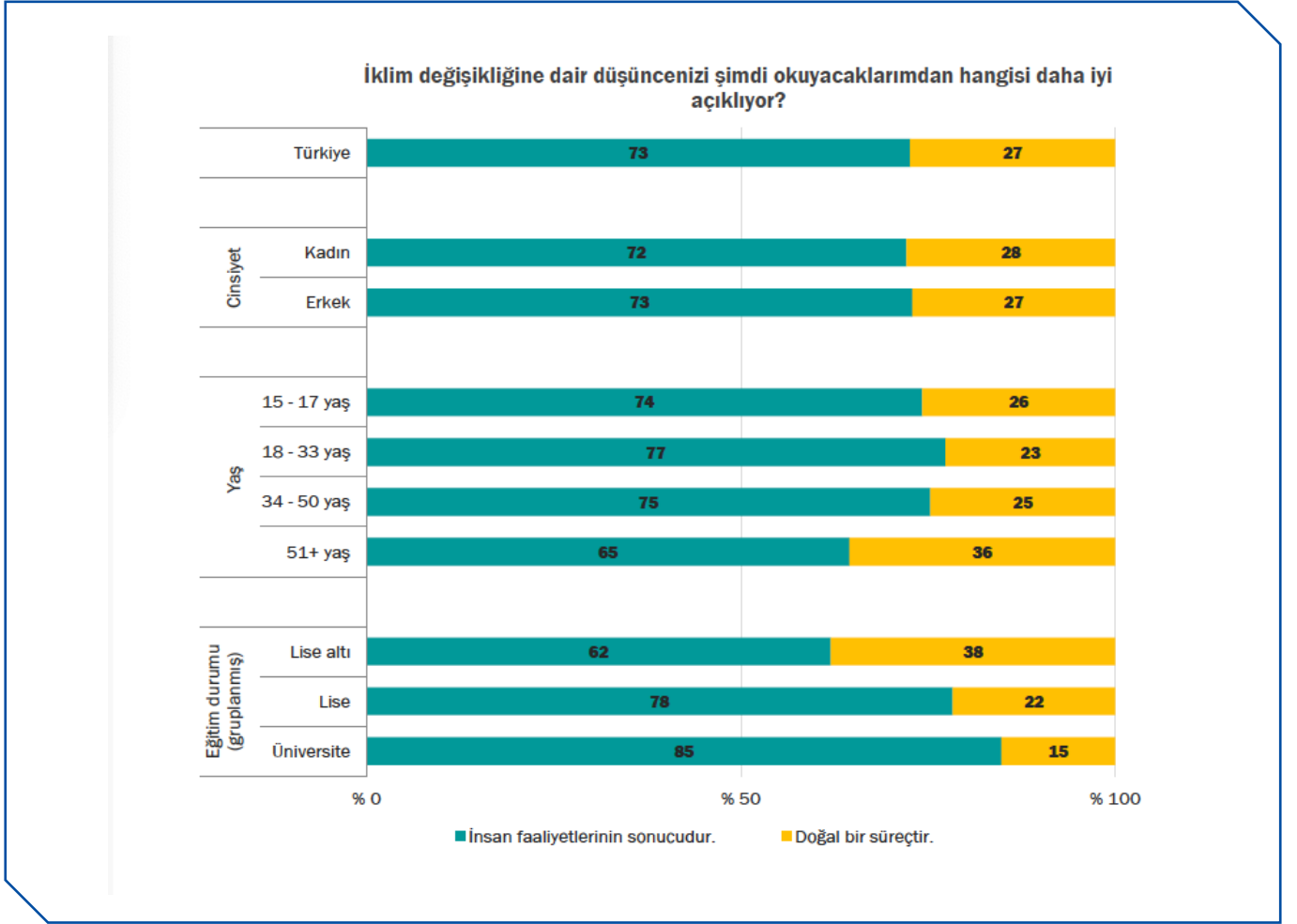

Toplumun **%73’ü**, iklim değişikliğinin sebebi olarak **insan faaliyetlerini** sorumlu tutuyor.

TOPLUMUN %73’Ü İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN İNSAN FAALİYETLERİNİN SONUCU OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR

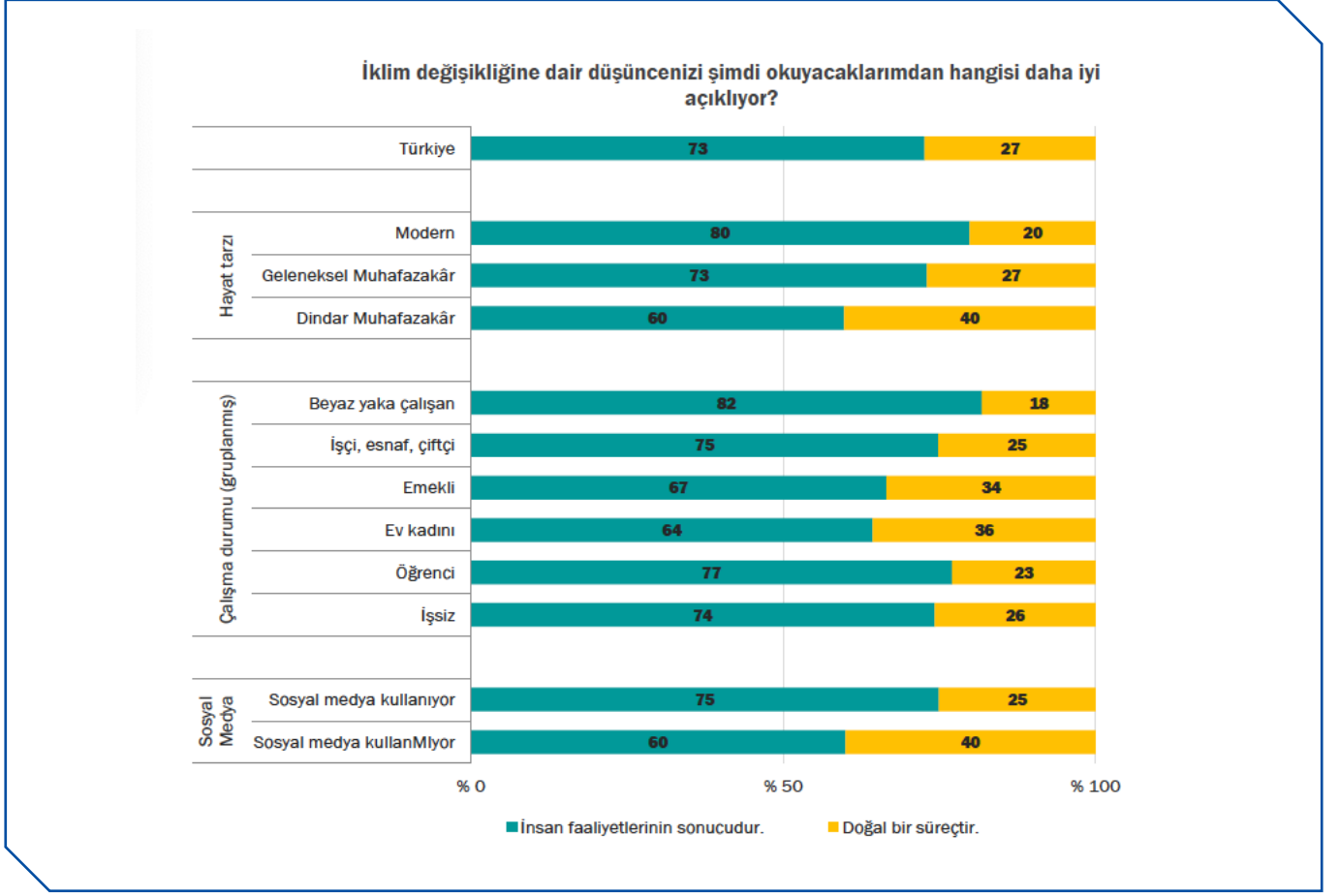
Katılımcılara dördüncü kez yöneltilen ve iklim değişikliğinin temel nedenine dair insanların düşüncelerini anlamaya çalışan “İklim değişikliğine dair düşüncenizi şimdi okuyacaklarımdan hangisi daha iyi açıklıyor?” sorusuna katılımcıların %73’ü, “İnsan faaliyetlerinin sonucu” cevabını veriyor. Bu düşünceye sahip olanların oranı Eylül 2020’de %71, Aralık 2021’de %75, Kasım 2022’de ise %78’di.

Demografik kırılımlara göre bu konuya dair görüşleri incelediğimizde yaşın bu konuya bakış açısında önemli bir değişken olduğunu görüyoruz. Genç ve orta yaş kümelerinin dörtte üçü iklim değişikliğinin insan faaliyetleri sonucu ortaya çıktığını düşünürken 51 yaş ve üzerinde bu fikre sahip olanların oranı %65.

Eğitim seviyesi arttıkça iklim değişikliğini insan faaliyetlerinin sonucu olarak görenlerin oranı da artıyor. Lise altı eğitim seviyesinde bu fikre sahip olanların oranı %62, lise mezunlarında %78, üniversite mezunlarında ise %85.

İklim değişikliğinin sebebi olarak insan faaliyetlerini görme eğilimi hayat tarzı modernleştikçe artıyor. Modernlerin %85'i iklim değişikliğinin insan faaliyetleri sonucu olduğunu ifade ederken, Geleneksel Muhafazakârların %75'i, Dindar Muhafazakârların ise %66'sı bu şekilde düşünüyor.

Çalışma kümelerine göre bu duruma bakışı incelediğimizde beyaz yaka çalışanların ve öğrencilerin iklim değişikliğinin insan faaliyetleri sonucu olduğunu düşünme eğilimi en fazla olan iki çalışma kümesi olduğunu görüyoruz. Bu iki kümeyi işçi, esnaf, çiftçiler ve işsizler takip ediyor. Emeklilerin ve ev kadınlarının ise üçte ikisi bu şekilde düşünüyor. Bu durum, toplumsal etkileşimi daha fazla olan kümelerin iklim değişikliği konusunda daha fazla farkındalığa sahip olduğunu gösteriyor.

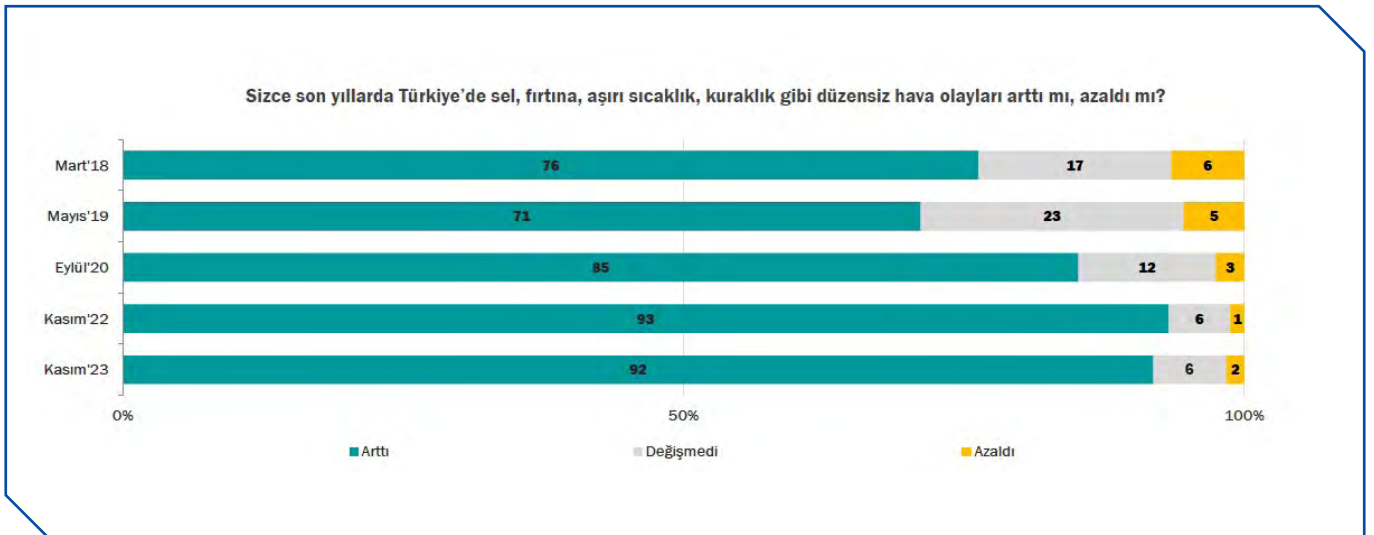
Sosyal medya kullanıcılarının %75'i iklim değişikliğini insan faaliyetleri sonucu olarak görürken, sosyal medya kullanmayanlarda bu oran %60'a kadar geriliyor. Bu bilgiler ışığında, sosyal medyanın bu konudaki bakış açısını önemli derecede etkileyen bir faktör olduğunu söyleyebiliriz.

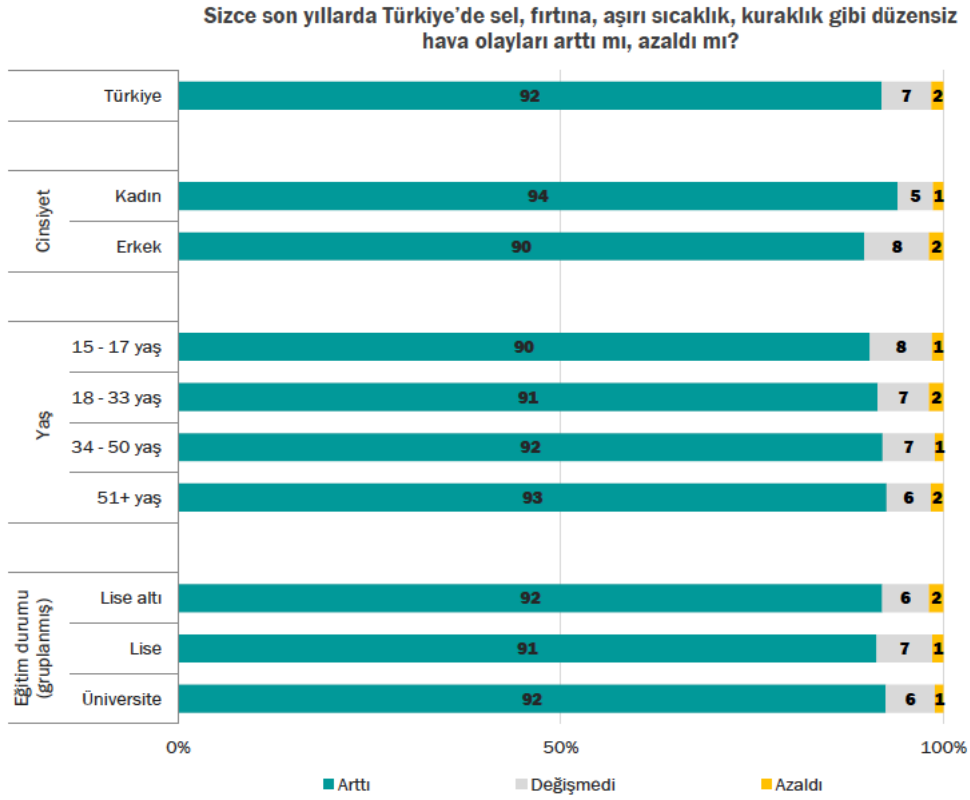
Toplum son yıllarda Türkiye'de sel, fırtına, aşırı sıcaklık, kuraklık gibi **aşırı hava olaylarının arttığını** düşünüyor.

10 Kişiden Dokuzuna Göre Aşırı Hava Olaylarının Sayısı Artıyor

Emisyonların azaltılamaması ve fosil yakıtlara yapılan yatırımların devam etmesi ile iklim krizinin görünen yüzü olan aşırı hava olayları da her geçen yıl şiddetleniyor, aynı zamanda sayısı da artıyor. Toplumun %92'si son yıllarda Türkiye'de sel, fırtına, aşırı sıcaklık, kuraklık gibi aşırı hava olaylarının arttığını düşünürken, toplumun sadece %2'si aşırı hava olaylarının azaldığını düşünüyor. Bu durumun ilk ölçüldüğü Mart 2018'deki araştırmamızda aşırı hava olaylarının arttığını düşünenlerin oranı %76'ydı. Yıldan yıla aşırı hava olaylarının arttığını ifade edenlerin oranı belirgin bir şekilde artıyor ve toplumun şu anda yaklaşık 10'da dokuzu bu şekilde düşünüyor.

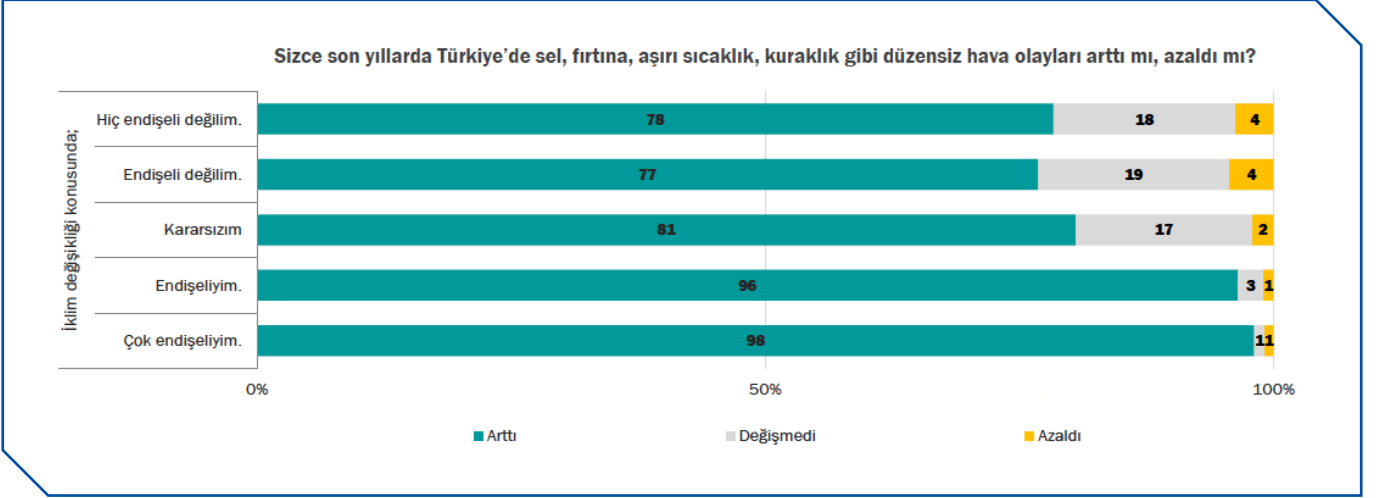

Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023

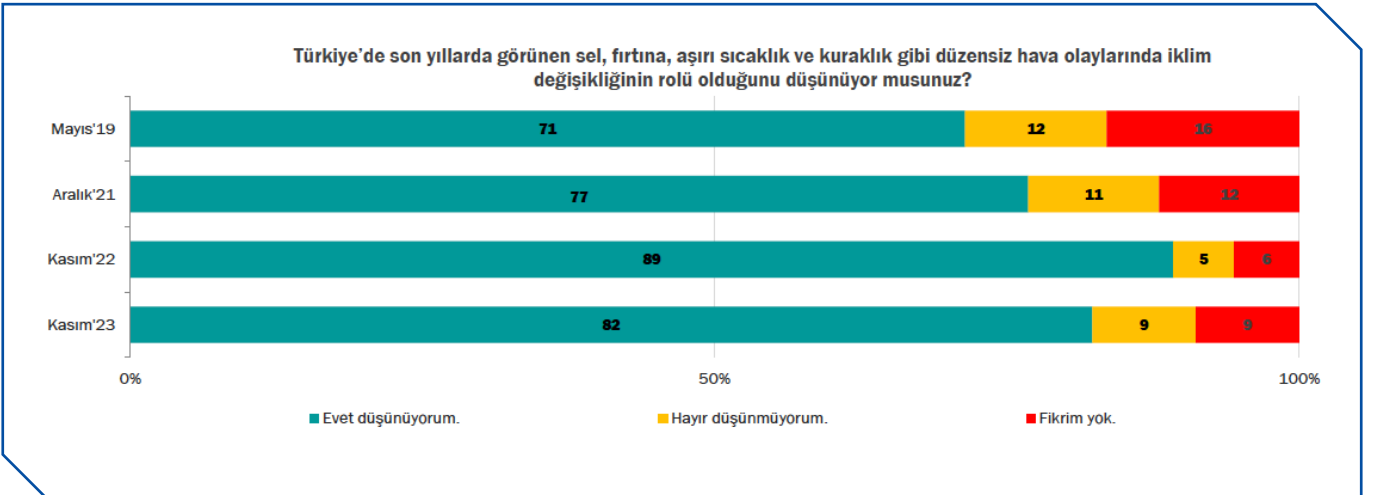
Bu konu hakkındaki görüşler demografik verilere göre incelendiğinde, farklı kümeler arasında bu konuya yaklaşım açısından majör farklar olmadığı ortaya çıkıyor. Buna karşın Türkiye’de son yıllarda aşırı hava olaylarının arttığını düşünenlerin oranı, kadınlar arasında erkeklere göre daha fazla. Kadınların %94’ü bu fikre sahipken erkekler arasında bu oran %90.

Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023

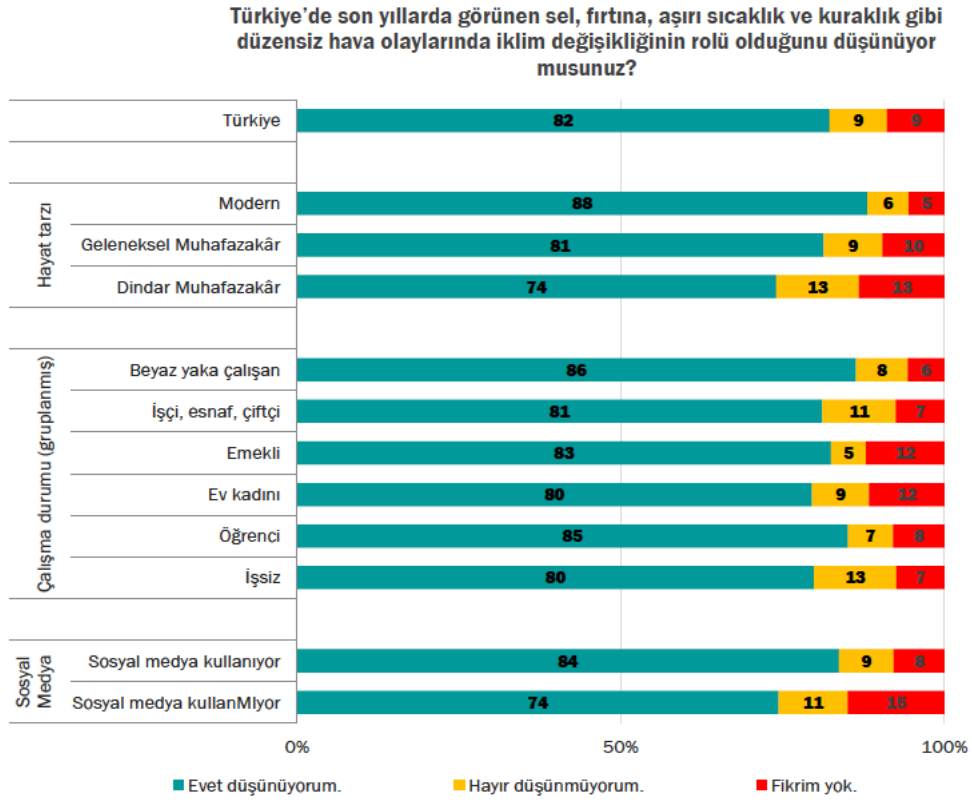
Araştırma, demografik kırılımların, son yıllarda Türkiye’de aşırı hava olaylarının artıp artmadığına dair görüşleri çok etkilemediğini ortaya koyuyor. Bu soruya verilen cevabı etkileyen durumların ne olduğuna baktığımızda ise iklim değişikliğine dair diğer sorulara verilen cevaplar karşımıza çıkıyor.

İklim değişikliği konusunda endişe arttıkça son yıllarda Türkiye’de aşırı hava olaylarının arttığını düşünme eğilimi de doğal olarak artıyor. İklim değişikliği konusunda endişeli olmayanlar veya bu konuda kararsız olanların yaklaşık beşte dördü aşırı hava olaylarının arttığını düşünürken, iklim değişikliği konusunda endişeli olanların neredeyse tamamı son yıllarda Türkiye’de sel, fırtına, aşırı sıcaklık, kuraklık gibi aşırı hava olaylarının arttığını düşünüyor.

Türkiye’de son yıllarda görülen sel, fırtına, aşırı sıcaklık ve kuraklık gibi aşırı hava olaylarında iklim değişikliğinin rolü olduğunu düşünme eğilimi Mayıs 2019’dan Kasım 2022’ye kadar düzenli bir şekilde artıp %71’den %89’a yükselmişti. Son bir yılda ise bu fikre sahip olanların oranı 7 puan azalarak Kasım 2023’te %82 seviyesine gelmiş durumda. Bu 7 puanlık düşüşün, raporun daha önceki bölümlerinde de bahsettiğimiz gibi, 2022 yılının yaz aylarında yaşanan büyük orman yangınlarının o dönemlerde toplumun gündeminde daha öncelikli sırada olmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Türkiye'de İklim Değişikliği Algısı 2023

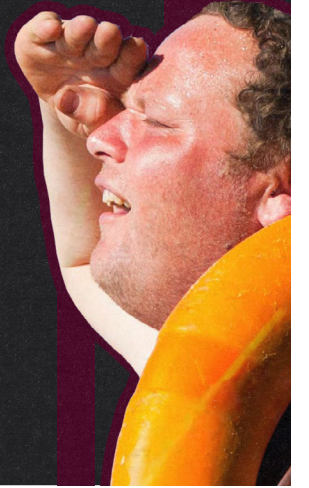

Bu duruma bakış açısını etkileyen faktörlere baktığımızda ise hayat tarzı ve çalışma durumu karşımıza çıkıyor. Hayat tarzı modernleştikçe aşırı hava olaylarının sebebinin iklim değişikliği olarak görenlerin oranı artıyor. Modernlerde bu şekilde düşünenlerin oranı %88 iken Geleneksel Muhafazakârların %81'i, Dindar Muhafazakârların ise %74'ü bu şekilde düşünüyor.

Türkiye'de son yıllarda görünen aşırı hava olaylarında iklim değişikliğinin rolü olduğunu düşünme eğilimine en fazla sahip olan çalışma kümeleri beyaz yaka çalışanlar ve öğrencilerken, bu konuda en az fikir sahibi olan iki çalışma kümesi, ev kadınları ve emekliler.

Her 10 kişiden 9’u
aşırı sıcakların sebebinin
iklim değişikliği
olduğunu düşünüyor.

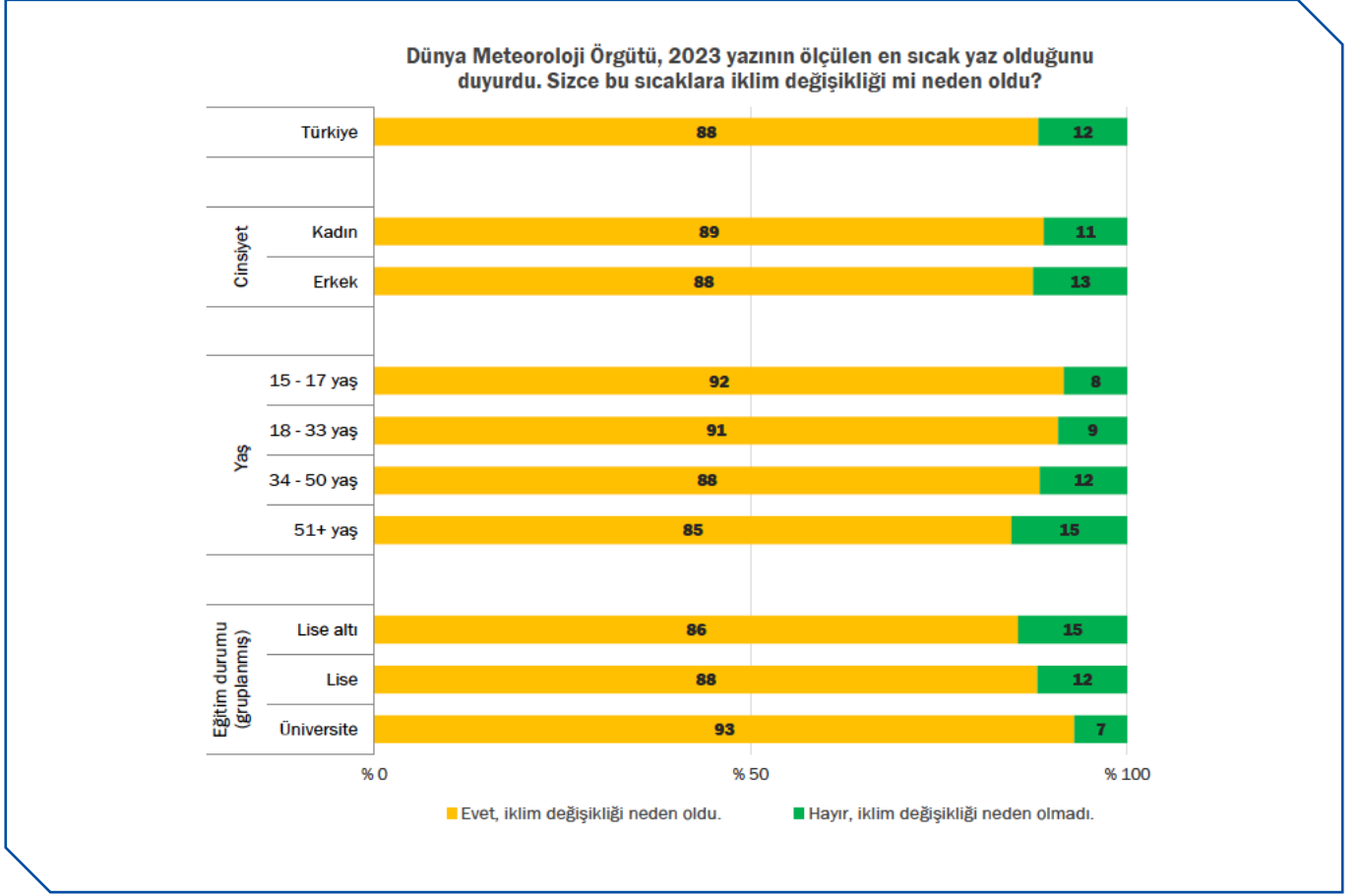

TOPLUMA GÖRE EN SICAK YAZ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE BAĞLANTILI!

Dünya Meteoroloji Örgütü, 2023 yazının bugüne kadar ölçülen en sıcak yaz olduğunu açıkladı. Toplumun, bu durumun sebebini iklim değişikliği olarak görme eğilimi oldukça fazla. Her 10 kişiden 9’u bu durumun sebebini iklim değişikliği olduğunu düşünüyor.

Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023

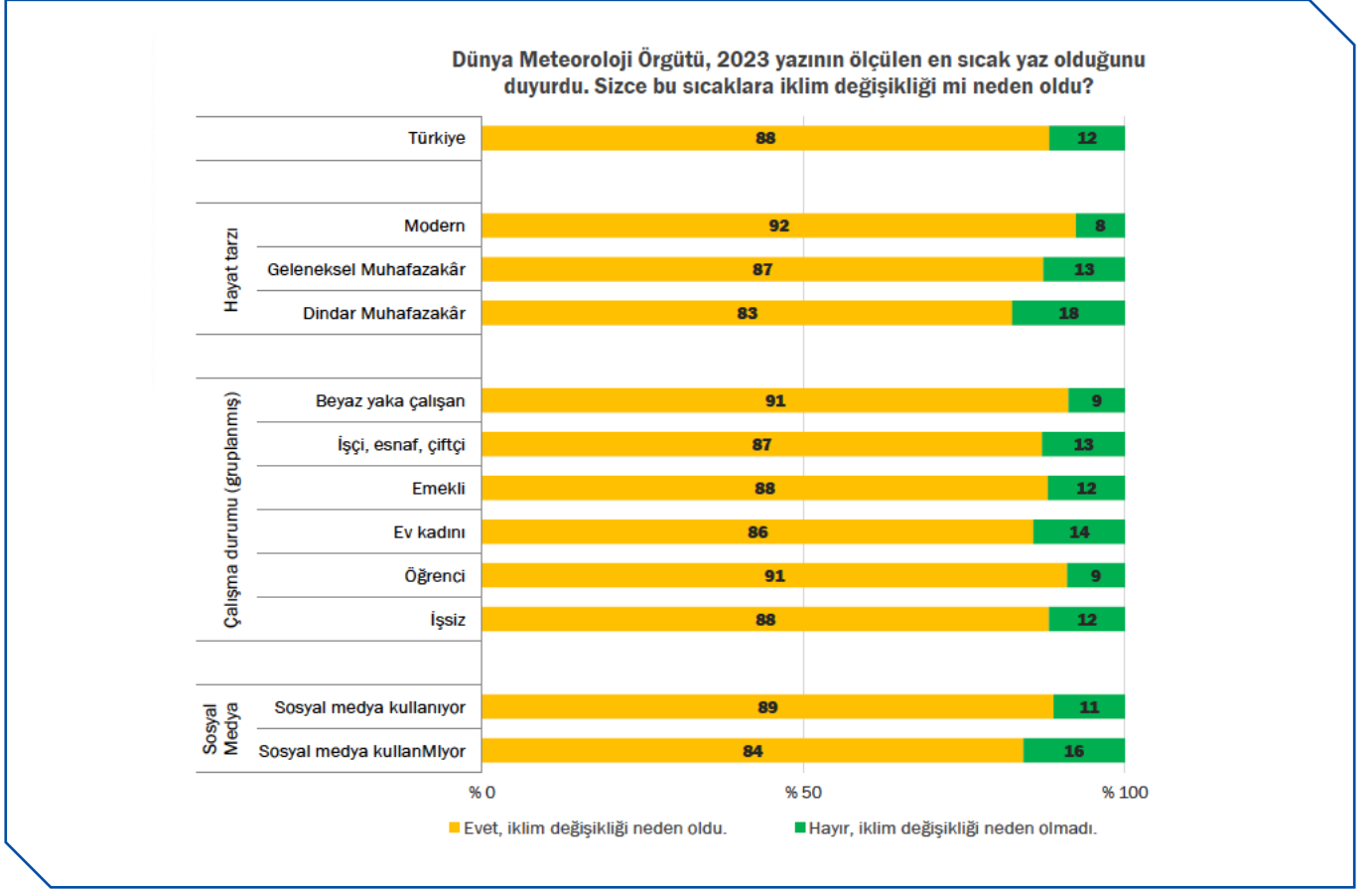

Toplumun büyük bir kısmı 2023 yazının ölçülen en sıcak yaz olmasının sebebini iklim değişikliği olarak görse de, belirli demografik kırılımlarda bu konuya yaklaşımlarda farklılıklar olduğunu söyleyebiliriz.

Örneğin yaş arttıkça bu durumun sebebini iklim değişikliği olarak görme eğilimi azalıyor. 15-17 yaş arasındakilerin %92’si, 18-33 yaş arasındakilerin %91’i, 34-50 yaş arasındakilerin %88’i 2023’ün ölçülen en sıcak yaz olmasında iklim değişikliğini temel sebep olarak gösterirken, 51 yaş ve üzerinde bu düşünceye sahip olanların oranı %85’e geriliyor.

Eğitim seviyesi arttıkça da geçtiğimiz yazın ölçülen en sıcak yaz olmasına iklim değişikliğinin sebep olduğunu düşünenlerin oranı yükseliyor. Lise altı eğitim seviyesindekilerin %86’sı, lise mezunlarının %88’i, üniversite mezunlarının ise %93’ü, 2023 yazının, ölçülen en sıcak yaz olmasının sebebini iklim değişikliği olarak görüyor.

Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2023

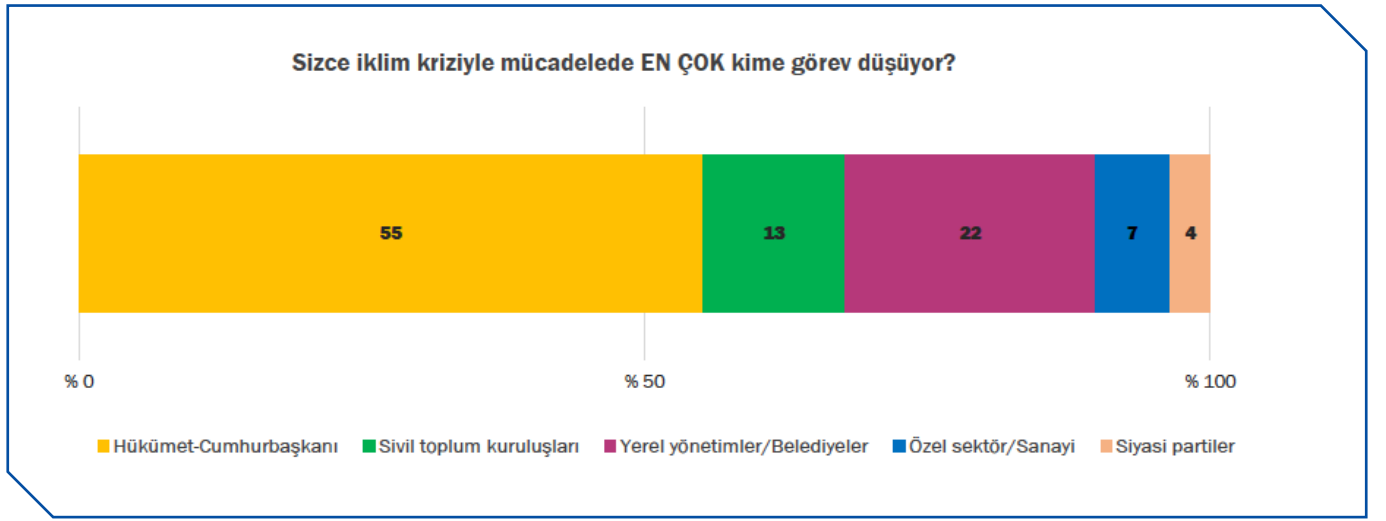

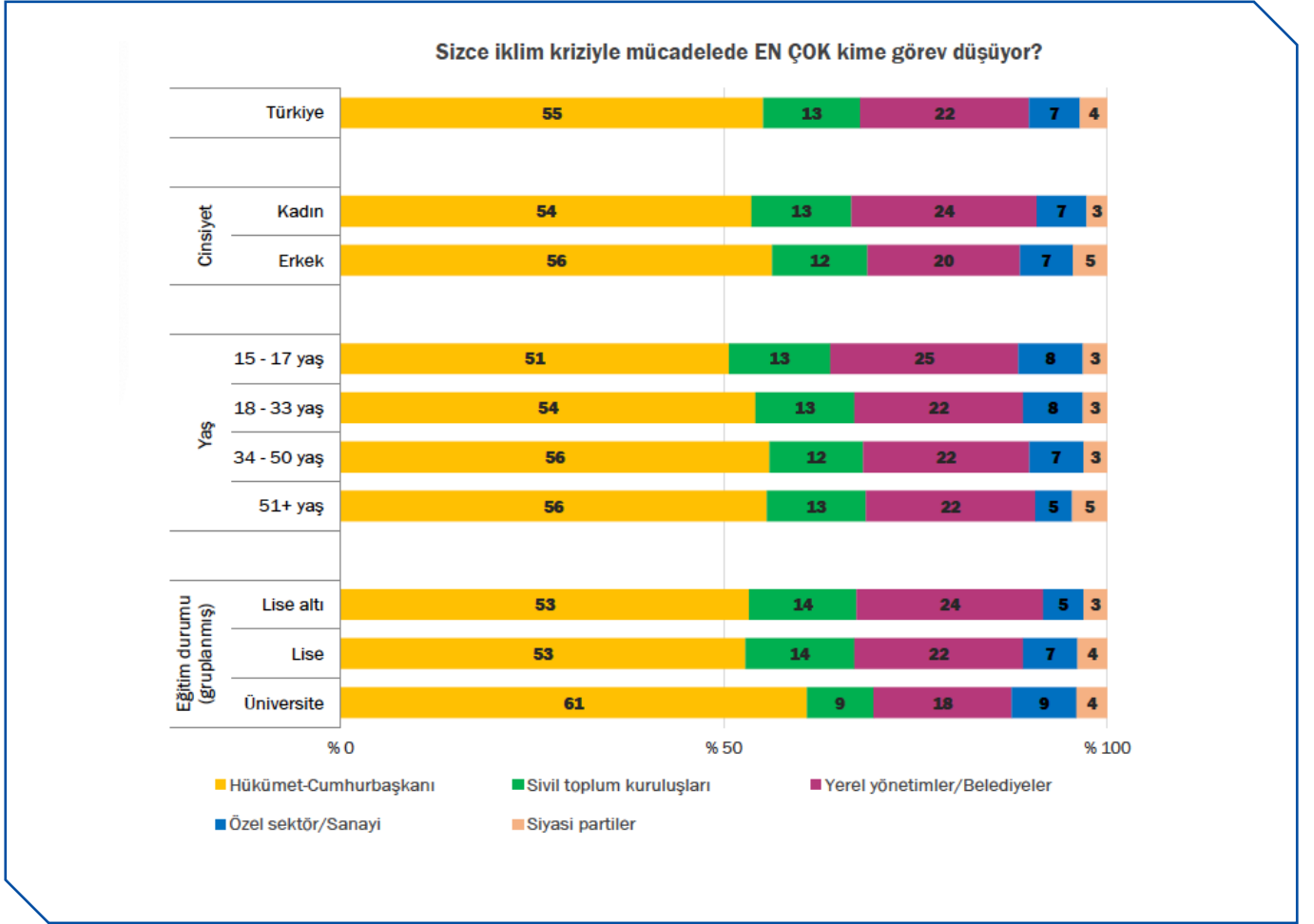
Araştırmaya göre, hayat tarzı ve çalışma durumu da, bu soruya gelen yanıtları etkiliyor. Hayat tarzı modernleştikçe, 2023 yazının ölçülen en sıcak yaz olmasında iklim değişikliğinin etkisinin olduğunu düşünenlerin oranı artıyor. Modernlerde bu konuyu iklim değişikliğiyle ilişkilendirmeyenlerin oranı %8, Geleneksel Muhafazakârlarda %13, Dindar Muhafazakârlarda ise %18 olarak ölçülüyor.

Çalışma durumuna göre incelediğimizde "ölçülen en sıcak yazın iklim değişikliği nedeniyle ortaya çıktığını" düşünenler arasında en fazla yüzdeye sahip olan iki küme Beyaz yaka çalışanlar ve Öğrenciler.

İKLİM KRİZİ İLE MÜCADELEDE EN BÜYÜK GÖREV HÜKÜMETE/CUMHURBAŞKANINA DÜŞÜYOR

İklim krizinin giderek şiddetlenmesi ile beraber çağımızın en büyük sorunu ile mücadelede en çok görevin kime düştüğü tartışmaları da öneme kazanıyor. Biz de bu kapsamda anket katılımcılarına "Sizce iklim krizi ile mücadelede en çok kime görev düşüyor?" sorusunu yönlendirdik. Görüşmecilerimiz iklim kriziyle mücadele konusunda en fazla sorumluluğun %55 oranla Hükümet/Cumhurbaşkanına ait olduğunu düşünüyor. Bu oranı %22 ile Yerel Yönetimler/Belediyeler takip ediyor. Ardından ise sırasıyla %13 ile Sivil Toplum Kuruluşları, %7 ile Özel Sektör/Sanayi ve %4 ile Siyasi Partiler geliyor.

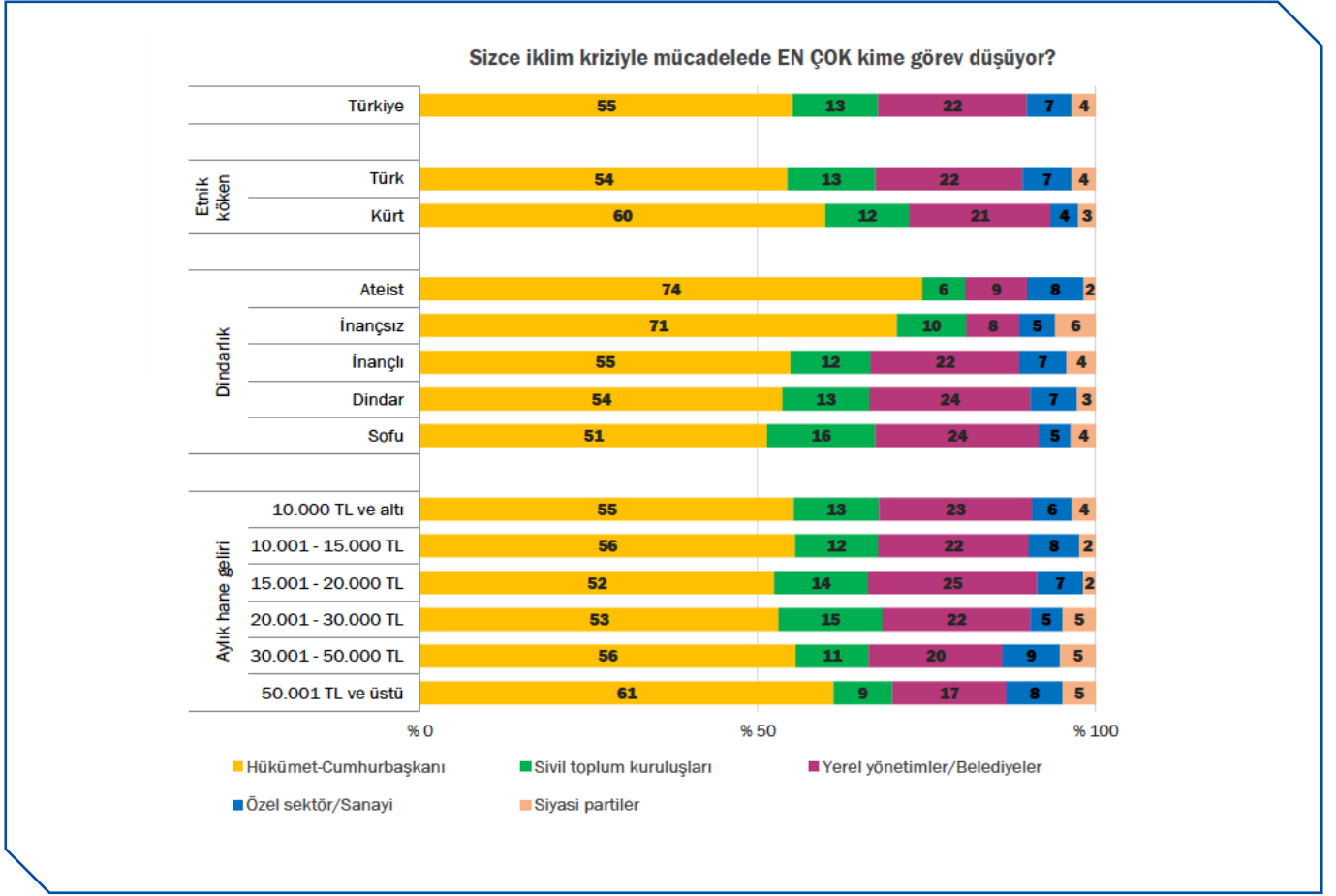

Bu soruya gelen yanıtları cinsiyet, yaş ve eğitim durumuna göre incelediğimizde her bir kümede sorumluluğun en yüksek oranla Hükümet/Cumhurbaşkanına verildiğini görüyoruz. Ayrı ayrı her bir küme incelendiğinde de en az sorumluluk/görevin siyasi partilere verildiği görülüyor.

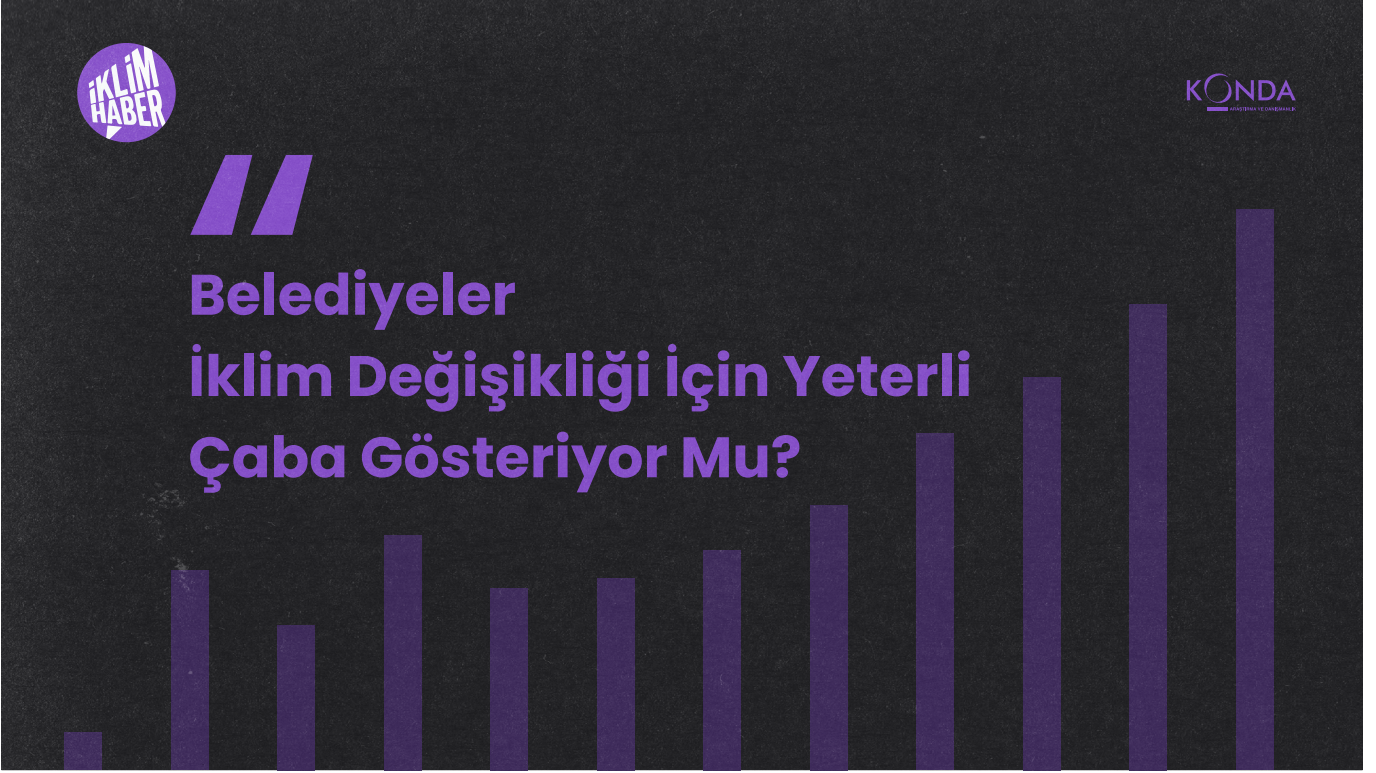
Kadınlar, 15-17 yaş aralığındaki gençler ve lise altı eğitim seviyesindeki insanların sorumluluğun Yerel Yönetimler/Belediyelere ait olduğunu düşünme eğilimlerinin diğer kümelere göre daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Yaş arttıkça ve eğitim seviyesi yükseldikçe görevin Hükümet/Cumhurbaşkanına ait olduğu düşünenlerin oranı artıyor.

Türkiye'de İklim Değişikliği Algısı 2023

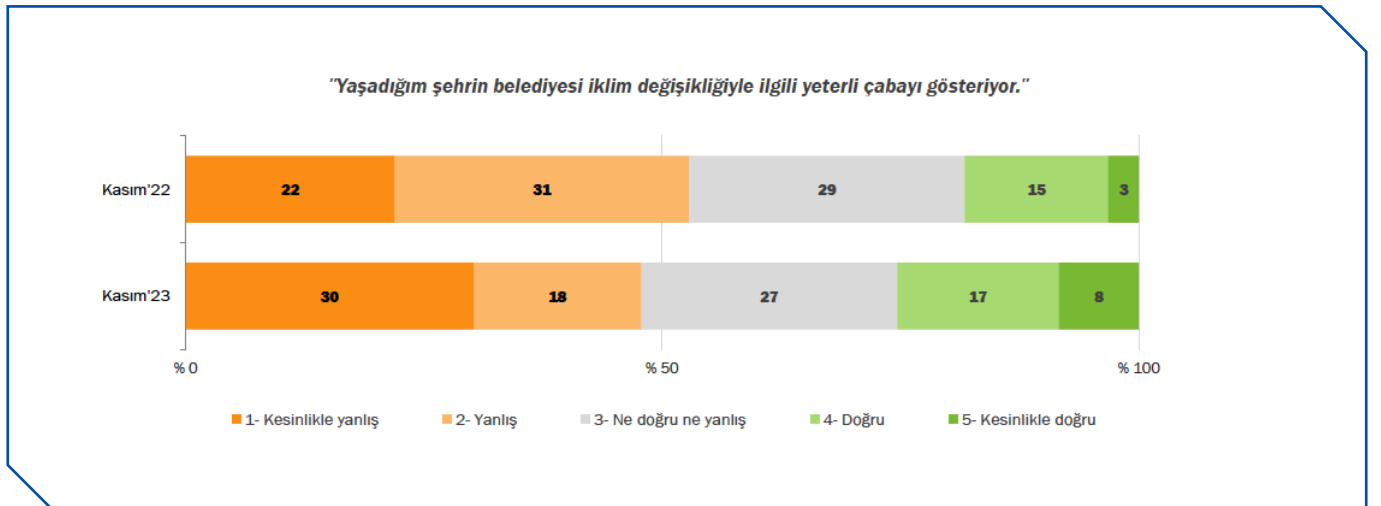
Bu konuya bakışı en çok etkileyen değişkenlerden biri de dindarlık. İnanç seviyesi arttıkça bu konuda Hükümet/Cumhurbaşkanını sorumlu tutma eğilimleri azalıyor, yerel yönetim/belediyeler yanıtının alınma oranı ise artıyor. Ateistlerin %74'ü bu soruya Hükümet-Cumhurbaşkanı yanıtını verirken, sofularda bu oran ise %51.

Aylık hane gelirindeki artışla birlikte iklim kriziyle ilgili mücadelede görevin Hükümet/Cumhurbaşkanına ait olduğunu düşünenlerin oranı da yükseliyor.

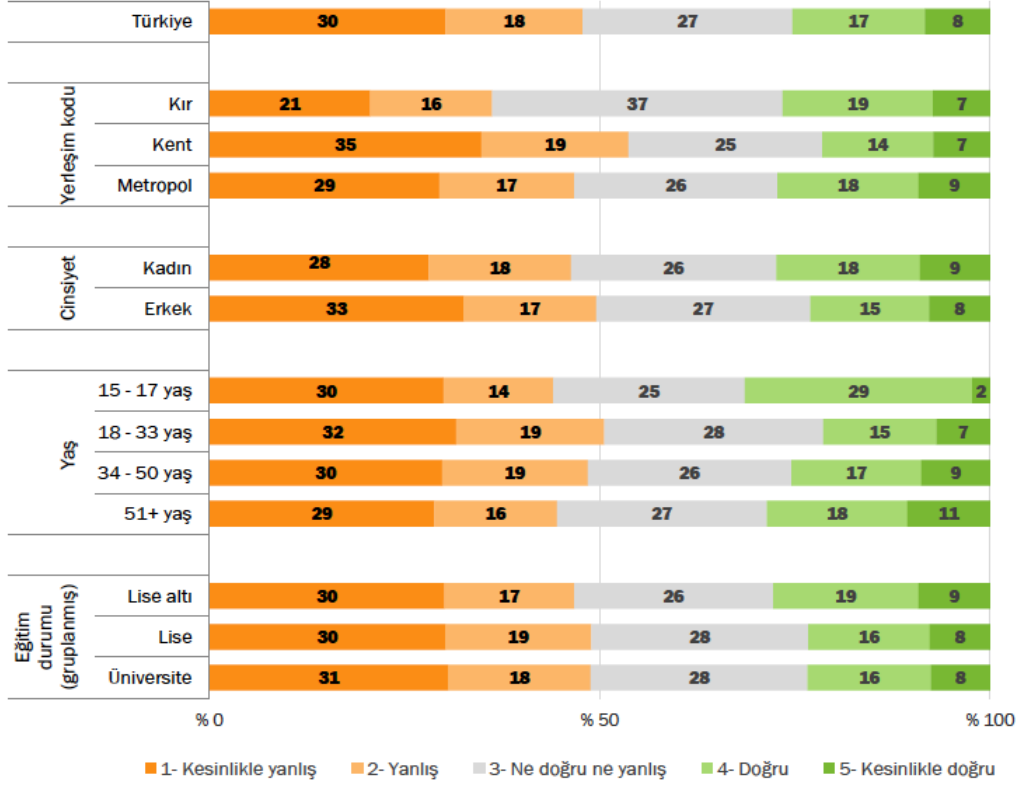
TOPLUMUN SADECE %25’İ YEREL YÖNETİMLERİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İÇİN YETERLİ ÇABAYI GÖSTERDİĞİNİ DÜŞÜNÜYOR

Katılımcılara yaşadıkları şehirdeki belediyenin iklim değişikliğiyle ilgili yeterli çabayı gösterip göstermediğini sorduk ve cevapları KONDA’nın Kasım 2022’de yaptığı bir başka araştırma ile kıyasladık. Buna göre, 2022’den bu yana belediyelerin bu konuya yönelik çaba gösterdiğini düşünenlerin oranında bir artış olduğunu görüyoruz. Kasım 2022’de bu önermeye katılanlar örneklemin %18’ine tekabül ederken, Kasım 2023’te bu oran 7 puan artarak %25’lik bir kesime denk geliyor. Bu önermeye “Kesinlikle yanlış” diyenlerin oranında ise Kasım 2022’ye kıyasla 8 puanlık bir artış var.

Türkiye'de İklim Değişikliği Algısı 2023

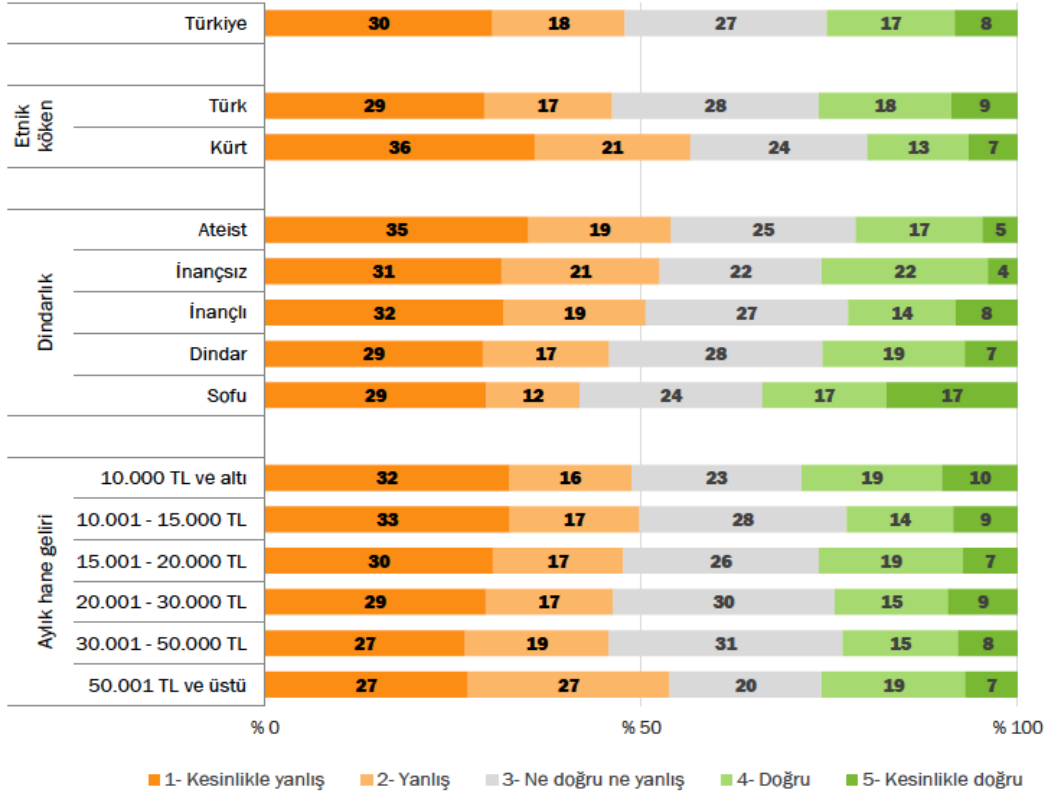
Yaşadığım şehrin belediyesi iklim değişikliğiyle ilgili yeterli çabayı gösteriyor.

Yaşadığı şehrin belediyesinin iklim değişikliğine karşılık gösterdiği çabayla ilgili düşünceleri katılımcıların demografilerine göre değerlendirdiğimizde kentte yaşayanlar kırdaki yaşayanlara kıyasla daha az çaba gösterildiğini düşünüyor. Kırdaki yaşayanların %37'si, kentte yaşayanların %54'ü, metropollerde yaşayanların ise %46'sı şehrin belediyesinin iklim değişikliğiyle ilgili yeterli çabayı göstermediğini ifade ediyor.

Bu durumu yaş gruplarına göre incelediğimizde ise, yaşadığı şehrin belediyesini bu konuda en yetersiz bulanların 18-33 yaş arasındakiler olduğunu söyleyebiliriz.

Yaşadığım şehrin belediyesi iklim değişikliğiyle ilgili yeterli çabayı gösteriyor.

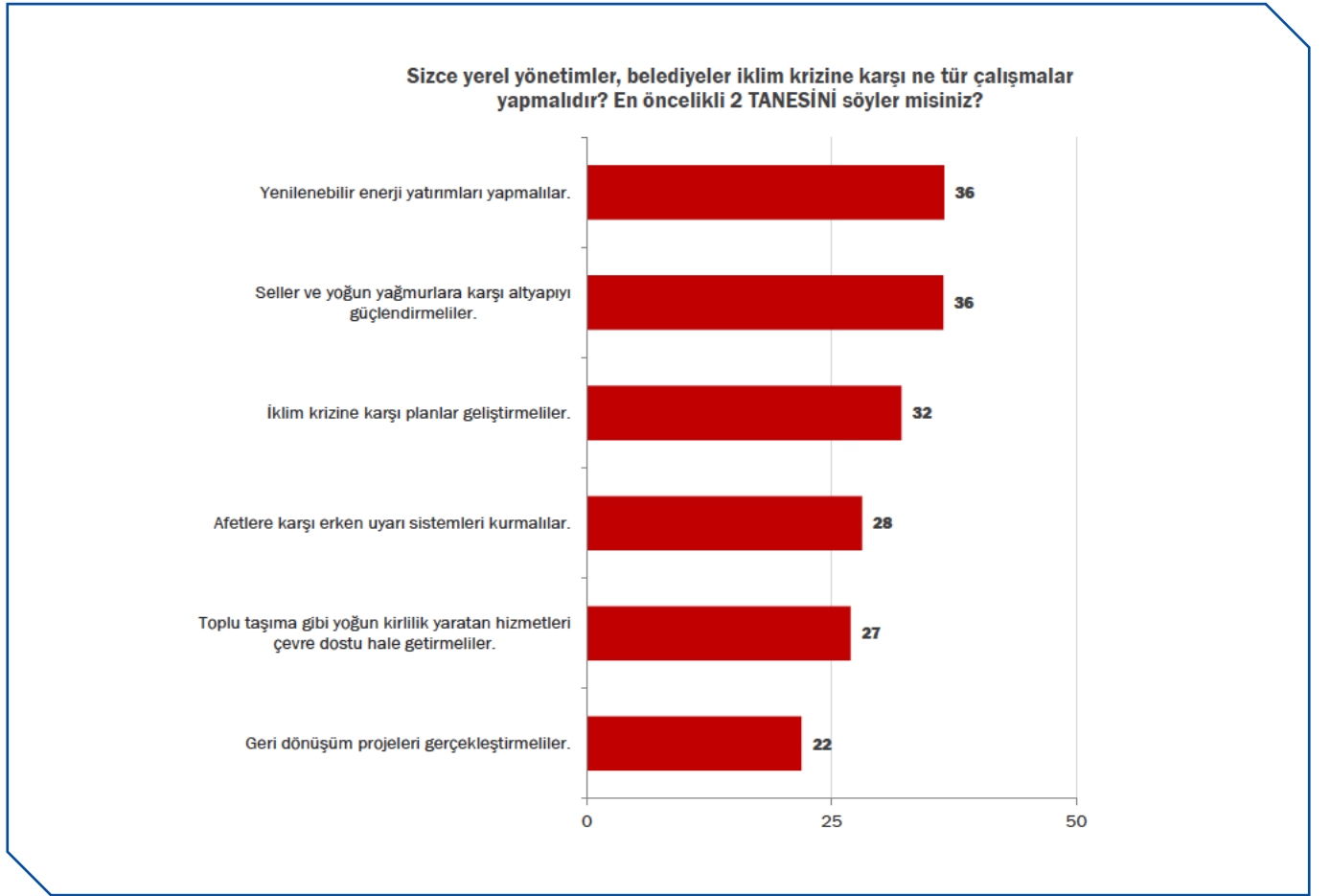

Araştırmaya göre inanç seviyesi azaldıkça şehrinin belediyesini bu konuda yetersiz bulanların oranı da artıyor. Ateistlerin %54'ü, inançsızların %52'si, inançlıların %51'i, dindarların %46'sı, sofuların ise %41'i şehirlerinin belediyelerinin iklim değişikliğiyle mücadele konusunda yeterli çabayı sarf etmediğini düşünüyor.

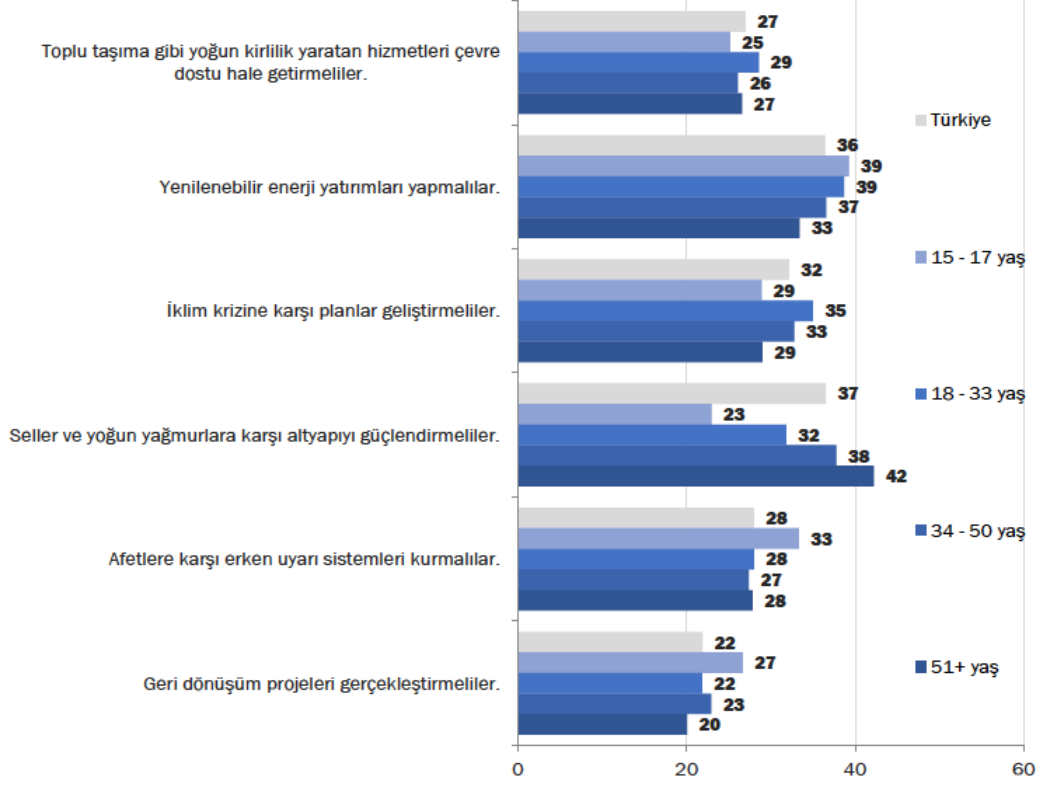
YEREL YÖNETİMLERDEN BEKLENTİLER: YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARI VE ALTYAPININ GÜÇLENDİRİLMESİ

“Belediyelerin iklim krizine karşı yapmaları gereken en öncelikli 2 çalışma ne olmalıdır” diye sorduğumuzda yenilenebilir enerji yatırımları ve altyapı çalışmalarının güçlendirilmesi cevapları öne çıkıyor. Toplumun %36’sı yenilenebilir enerji yatırımları, diğer %36’sı ise seller ve yoğun yağmurlara karşı altyapı çalışması yapılmasını, iklim kriziyle mücadelede belediyelerin yapması gereken en önemli iki çalışma alanı olarak görüyor.

“İklim krizine karşı planlar yapılmalı” cevabı %32, afetlere yönelik uyarı sistemleri kurulmalı cevabı da %28 ile bu iki yanıtı takip ediyor.

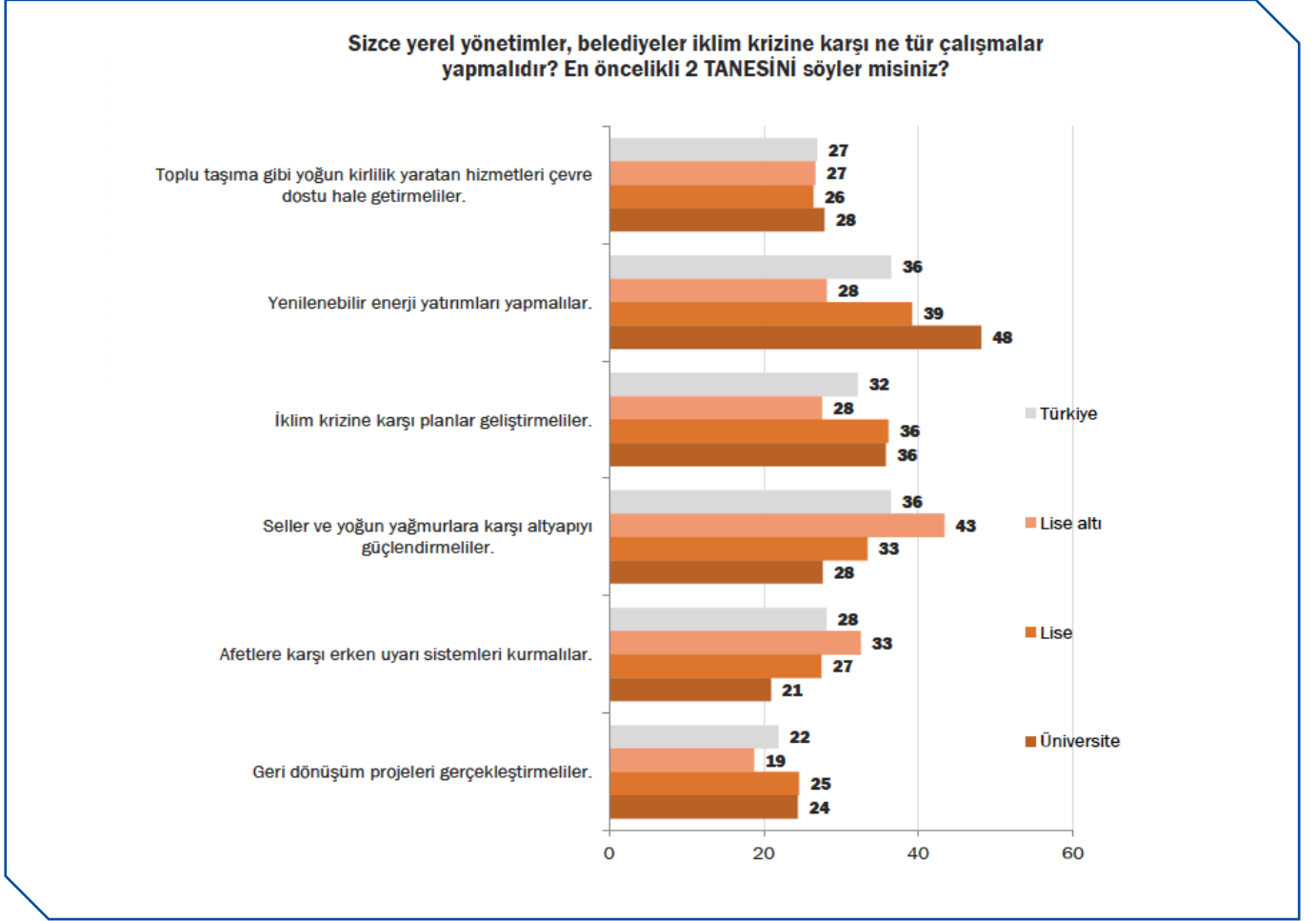

Sizce yerel yönetimler, belediyeler iklim krizine karşı ne tür çalışmalar yapmalıdır? En öncelikli 2 TANESİNİ söyler misiniz?

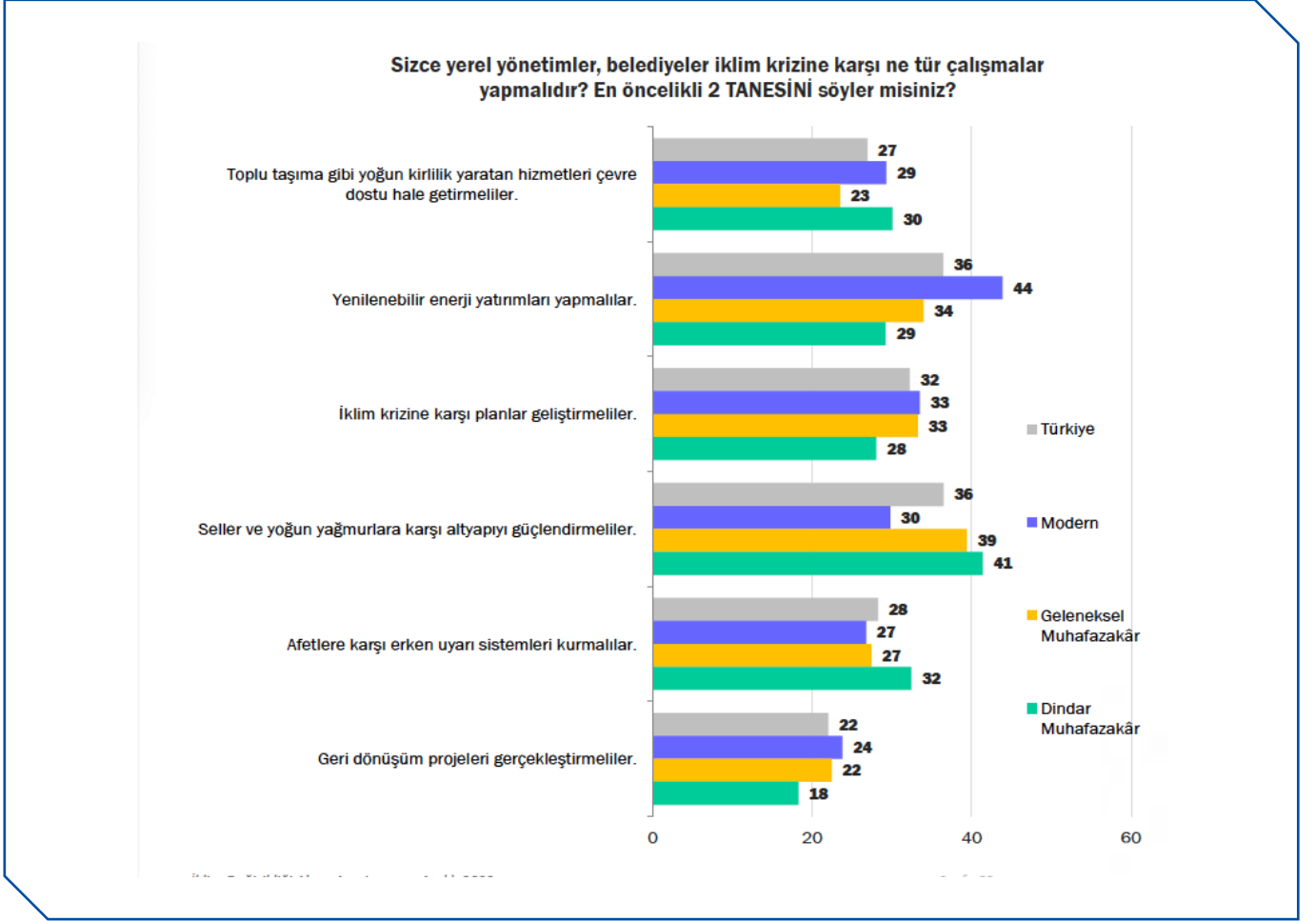
Bu konuda verilen cevaplar yaşlara göre incelendiğinde gençlerin yenilenebilir enerji kaynaklarını daha ön plana çıkardığını görüyoruz. 15-17 ve 18-33 yaşları arasındaki kesimlerin %39'u yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapılmasını, belediyelerin iklim krizi ile mücadelede yapması gereken en öncelikli çalışma olarak görüyor.

Yaş arttıkça "Seller ve yoğun yağmurlara karşı altyapı çalışmalarına öncelik verilmeli" diyenlerin oranı da büyük ölçüde artıyor. 15-17 yaş arasındakilerin sadece %23'ü bu cevabı verirken, 51 yaş ve üzerinde bu cevabı verenlerin oranı %42.

Eğitim seviyesi arttıkça “Belediyelerin yenilenebilir enerji yatırımları yapması” gerektiğini düşünenlerin oranı da artıyor. Üniversite mezunlarının %48’i, lise mezunlarının %39’u, lise altı eğitim seviyesindekilerin ise %28’i belediyelerin iklim değişikliği ile ilgili yapması gereken en önemli iki çalışmadan biri olarak yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırımı gösteriyor.

Eğitim seviyesi azaldıkça seller ve yoğun yağmurlara karşı altyapı güçlendirmesini ve afetlere karşı erken uyarı sistemi kurulmasını öncelikli iki çalışmadan biri olarak görenlerin oranı artıyor.

Gençlerde ve üniversite mezunlarında olduğu gibi modernler de yenilenebilir enerji kaynaklarını öncelikli iki çalışmadan biri olarak görüyor. Modernlerin %44'ü bu cevabı verirken, Geleneksel Muhafazakârlar ve Dindar Muhafazakârlar için ön plana çıkan çözüm ise altyapı çalışmaları.

Eğitim, yaş ve hayat tarzı bu soruya verilen cevapları etkileyen üç demografik değişken.

Modernler, gençler ve yüksek eğitimliler birbirine benzer düşüncelere sahipken, muhafazakârlar, düşük eğitimliler ve yaşlılar da birbirlerine benzer cevapları veriyor.

Hükümet, Yerel Yönetimler, Sanayii ve Daha Fazlası: Görev Kime Düşüyor?

Bekir AĞIRDİR, KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi

İLKİNİ 2018 yılında yaptığımız İklim Haber iklim değişikliği algı araştırmalarının altıncısını okuyorsunuz. Öncelikle şunu belirtmem gerekir, ister siyaset olsun ister iklim değişikliği, toplumun tamamını veya bir kısmını ilgilendiren konuları belli aralıklarla ölçmek, değişimi anlamak, zamanla karar ve uygulama süreçlerine yol gösteren mühim bir rehber niteliğine dönüşüyor. Umarım verisini kümülatif olarak biriktirdiğimiz ve dönemsel farklılaşmaları ölçmeye çalıştığımız serinin güncel raporu sivil toplum, siyaset, akademi ve sektörel alanlara katkı sunar.

Toplumun çoğunluğunun iklim değişikliğini insan faaliyetlerinin bir sonucu olarak görmesi, zaman içinde hafif dalgalanmalar olsa da genel bir artış eğilimi sergiliyor. Bu konuya bakış birkaç demografiye göre farklılaşsa da dindarlık en güçlü ayırt edici özellik olarak öne çıkıyor. Dindarlık arttıkça iklim değişikliğinin doğal bir süreç olduğunu düşünenlerin oranı da artıyor, bu düşüncüyü kader inancı besliyor diyebiliriz. Böyle olsa bile dindarlık düzeyiyle iklim değişikliğine dair duyulan endişe azalmıyor. Toplumun %72’si sebebinden bağımsız olarak iklim değişikliği ve sonuçlarından endişe duyuyor. Bu endişe ve korku gündelik hayata da, yaşam pratiklerine de etki edecek ve yönlendirecek bir unsur olarak karşımıza çıkıyor.

Bildiğiniz üzere geçtiğimiz yaz gezegenin ölçülebilir en sıcak yazını yaşadık. Sadece yazın değil diğer mevsimlerde de iklimsel değişiklikleri yaşayarak fark ediyoruz. "Sizce son yıllarda düzensiz hava olayları arttı mı, azaldı mı?" diye sorduğumuzda toplumun %92’si arttığını ifade ediyor, %82’si ise bunun üzerinde iklim değişikliğinin etkisi olduğu söylüyor. Peki "Bu mücadelede en çok görev kime düşüyor?" diye sorunca da %55 hükümet ve cumhurbaşkanı, ardından %22 oranında ise yerel yönetimler diyor. Bu yanıtların anlamı politika düzeyinde müdahaleler ve önlem çalışmalarının artırılması olarak yorumlanabilir.

Hepimiz biliyoruz ki bireylerin kendi başlarına yapabilecekleri sınırlı, bu yüzden büyük ölçekli önlemler ancak hükümetler, uluslararası organizasyonlar ve sanayiinin birtakım becerileriyle mümkündür.

Araştırma raporu ve bulgularının okunup anlaşılması, toplumun endişelerini ortadan kaldırılacak uygulamalara ve politikalara dönüşmesini dilerim.

Yurttaşların Enerji Dönüşümünün Parçası Olmasını Sağlayan Projeler Seçim Kazandırır

Ufuk ALPARSLAN, Ember Bölge Lideri

ANKET sonuçlarına göre Türkiye’de halkın iklim kriziyle mücadelede en büyük rolü merkezi hükümetten sonra yerel yönetimlere biçtiğini görüyoruz. Ancak katılımcıların yalnızca dörtte biri belediyelerin iklim değişikliğine karşı yeterli çabayı gösterdiğini düşünüyor. Açıkçası kişisel olarak da -parti ayırt etmeksizin- belediyelerin şehircilik dışındaki politikalarda öne çıkmaya çalışmadıklarını düşünüyorum.

Makro seviyede enerji ve çevre politikalarının merkezi hükümetten beklenilmesi doğal. Ancak daha mikro seviyedeki uygulamalarda yerel yönetimler sorumluluklarını görmezden gelemeyiz. Yenilenebilir enerji hedeflerini, gerekli süreçleri ve izinleri belirleyen merkezi otorite olsa da, bu prosedürün uygulanışında yerel yönetimlerin de rolü var. Örneğin bir çatıya güneş enerjisi santral kurmak için belediyeden alınması gereken bir uygunluk yazısı vardır. Çatı üstü güneş enerjisi santral (GES) uygunluk onayı alabilmek için istenen belgeler farklı belediyelerce süreci zorlaştıracak şekillerde uygulanabiliyor ve kurulumları sekteye uğrattırıyor.

Diğer taraftan baktığımızda ise, iklim krizi nedeniyle daha sık yaşanan sel gibi doğal afetler yerel yönetimlerin sorumlu olduğu altyapıyı doğrudan etkiliyor. Bu kısır döngüyle uyumlu olarak anket sonuçlarında belediyelerden iklim değişikliğine karşı özellikle iki beklenti öne çıkıyor. Çoğunlukla genç ve nispeten daha eğitilmiş kesim yerel yönetimlerden yenilenebilir enerji yatırımları beklerken, daha yaşlı kesim altyapıya dikkat çekiyor. İklim değişikliğiyle

mücadele açısından değerlendirildiğinde, yerel yönetimlerin en hızlı atabilecekleri adım belediyeye ait binaların çatılarını güneş panelleriyle kaplamak ve belediyenin sorumlu olduğu çatı GES izin süreçlerini kolaylaştırmak olacaktır.

Türkiye’nin çatılarında ülkenin toplam elektrik tüketiminin yaklaşık yarısını karşılayabilecek bir güneş enerjisi potansiyeli bulunuyor. Ancak özellikle konutlarda çatının sahibi birden fazla sayıda kişi olduğu için santral kurulum süreci zorlaşıyor. Bunun önüne geçebilmek için uygun konut çatı alanlarının belirlenerek belediyeler tarafından toplu bir şekilde ihale edilmesi değerlendirilebilir. Özellikle Ankara, Konya, Afyon, Balıkesir, İzmir, Manisa ve Eskişehir gibi illerde ihale edilebilecek büyüklükte kapasiteler ortaya çıkabilir.

Enerji dönüşümünde bugün ve yakın gelecekte ülkemizde yaşayacağımız en büyük darboğazlardan biri de finansman sıkıntısı. Belediyelerin inovatif enerji dönüşümü projeleri ile yurtdışından temin edecekleri finansman bu engelin üstesinden gelmemizde katkı sağlayabilir. Örneğin tarımsal üretiminin kayda değer bir kısmı Antalya, Mersin ve Adana gibi güneş potansiyeli çok yüksek büyükşehirlerde örtüaltı yetiştiriciliği faaliyetleriyle sağlanıyor. 800 bin dönüme yakın bir alana yayılan bu seraların iklim krizinin de yıkıcı etkisinin artmasıyla birlikte modernizasyona ihtiyacı olabiliyor. Bu süreç belediyeler tarafından çatılarında güneş panellerinin olduğu modern seralarla, dünyaya örnek olacak bir devasa tarım GES projesine dönüştürülmesiyle yurtdışından kaynak yaratılabilir. Bu şekilde tarımsal üretimde enerji maliyetleri de minimize edilebilir.

Belediye başkanlarının ve başkan adaylarının gözünden kaçan en önemli konulardan biri de yenilenebilir enerjinin, özellikle güneşin, çok yüksek bir oy potansiyelinin olduğu. Yalnızca yerel seçimlerde değil, siyasetin genelinde de vatandaşların enerji dönüşümünün parçası olmasını sağlayacak projeler Türkiye’de seçim kazandıracaktır.

“Belediye başkanlarının ve başkan adaylarının gözünden kaçan en önemli konulardan biri de yenilenebilir enerjinin, özellikle güneşin, çok yüksek bir oy potansiyelinin olduğu. Yalnızca yerel seçimlerde değil, siyasetin genelinde de vatandaşların enerji dönüşümünün parçası olmasını sağlayacak projeler Türkiye’de seçim kazandıracaktır”

Yurttaşlar Yerel Yönetimlerden İklim Konusunda Daha Fazla Sorumluluk Almalarını Bekliyor

Dr. Baran Alp UNCU

KONDA-İklim Haber “Türkiye İklim Değişikliği Algısı 2023” araştırması, kent ölçekli iklim eylemleri ve yerel yönetimlerin rolü hakkında toplumun düşünce ve beklentilerini anlamaya katkı sağlayacak dikkate değer ipuçları içeriyor. Kentler, iklim değişikliğiyle mücadelede hem azaltım hem de uyum bakımından kritik öneme sahip mekânlar. Kentler, dünya genel yüzölçümünün sadece %2’sini kaplasa da seragazi salımlarının yaklaşık %70-75’inden sorumlu. Şu an dünya nüfusunun %54’ünü barındıran kentlerin 2050’de dünya nüfusunun %68’sine ev sahipliği yapacağı tahmin ediliyor ve gerekli adımlar atılmadığı takdirde kentlerin karbon ayakizi daha da [artacak](#). Bu nedenlerle, kent ölçeğinde iklim mücadelesi verilirken yerel yönetimlerin -ulusal ve küresel ölçeklerdeki aktörlerle beraber- alacağı rol ve görevler kritik öneme sahip.

İklim değişikliğinin yıkıcı sonuçlarının hissedildiği yerlerin başında kentler geliyor. Barınma, kamu sağlığı, hizmetlere erişim gibi konularda türlü eşitsizlikleri, COVID-19 pandemisinde olduğu gibi ortaya çıkan krizlerin kapsamlı yıkıcılığıyla birleştiğinde iklim değişikliğine bağlı sıcak hava dalgaları, seller, aşırı hava olayları gibi olaylar aynı zamanda büyük bir eşitsizlik ve adalet sorunu haline [geliyor](#). Bu nedenlerle, iklim mücadelesinde yerel yönetimlerin alacağı rol ve görevler kritik öneme sahip. Türkiye’de de kentler su kıtlığı, sıcak dalgaları ve seller gibi birçok iklim değişikliği kaynaklı sorunla karşı karşıya. Pandemi, deprem gibi afetlerin yanı sıra iklim değişikliğine karşı kentleri adil biçimde dayanıklı kılacak eylemler kadar iklim değişikliğini durdurmaya katkı sağlayacak biçimde enerji ve kaynak kullanımını dönüştürmek gerekiyor. Türkiye’nin merkezi siyasal yapısı nedeniyle kent ölçekli politikalarda merkezi hükümetin yetki ve sorumlulukları oldukça

geniş. Bununla birlikte, belediyelerin de ulaşım, enerji kullanımı, planlama, yeşil altyapı gibi birçok alanda iklim dostu politikalar geliştirip dönüştürücü adımlar atması gerekiyor.

Araştırmanın bulgularına göre toplum iklim mücadelesinde Merkezi Hükümet-Cumhurbaşkanının yanı sıra yerel yönetimlerin de sorumluluk almasını bekliyor. İklim krizinin çözümüne ilgili sorumluluğu alması gereken aktörler sorulduğunda toplumun yarısından fazlası Merkezi Hükümet-Cumhurbaşkanını işaret ediyor. Araştırmaya katılanların beşte birinden fazlası da yerel yönetimlerin cevabını veriyor. Buna karşılık toplumun %48’i kendi yerel yönetimlerinin yeterli çabayı göstermediği görüşünde. Bu oran, 2022’de %53 idi.

Belediyelerin faaliyetlerini yetersiz bulanların oranında düşüş gözlemlense de, toplumun sadece dörtte birine yakını yaşadıkları kentin belediyesinin sarf ettiği çabayı yeterli buluyor. Hemen hemen tüm toplumsal kategorilerde belediyelerin “yeterli çaba göstermediğini” söyleyenlerin oranı “gösterdiğini” söyleyenlerinkinin oldukça üzerinde. Üstelik “çaba gösterildiği” yönündeki ifadeye “kesinlikle hayır” diyerek kuvvetli biçimde karşı çıkanların oranı da yükselmiş durumda. Dikkat çekici bir diğer bulgu da neredeyse tüm toplumsal kategorilerde konu hakkında fikri olmayanların oranlarının, dörtte bir ve üçte bir arasında olmak üzere yüksek bir seviyede seyretmesi.

Toplum genelinin kanaatlerine göre, kentlerde iklim değişikliği karşısında yapılması öncelikli olanlar sıralamasının en tepesinde bir azaltım eylemi olan “yenilenebilir enerji yatırımları” ve bir uyum eylemi olan “altyapının güçlendirilmesi” geliyor. Görüşülen kişiler, bu iki eylemi eşit oranda -%36- dile getiriyor. Öncelik sıralamasında en çok belirtilen üçüncü eylem ise, iklim uyum ve azaltım eylemlerinin bütünleşik, kapsamlı ve etkin biçimde yürütülmesini sağlayacak “iklim eylem planlarının geliştirilmesi” olarak öne çıkıyor. Yine bir uyum eylemi olan “afetlere karşı erken uyarı sistemlerinin kurulması” ve azaltım eylemleri olan “toplu taşımanın çevre dostu hâle getirilmesi” ve “geri dönüşüm” öncelik sıralamasında arkalarda yer alıyor.

“İklim değişikliğine bağlı sıcak hava dalgaları, seller, aşırı hava olayları gibi olaylar aynı zamanda büyük bir eşitsizlik ve adalet sorunu haline geliyor. Bu nedenlerle, iklim mücadelesinde yerel yönetimlerin alacağı rol ve görevler kritik öneme sahip”

İklim değişikliğinin insan faaliyetlerinin sonucu olduğunu söyleyenlerin kentlerde öncelik verdiği çözümlerin başında yenilenebilir enerji yatırımlarının yapılması geliyor. Bu da sorunun kökeni ve çözüm arasında doğru bir bağ kurulduğunu gösteriyor: İnsanların fosil yakıt kullanımıyla yarattığı krizi bitirmenin yolu yine fosil yakıtlara bağlı enerji kullanımını dönüştürmekten geçiyor. İklim değişikliğinin doğal bir süreç olduğu kanaatinde olanlar ise bu görüşleriyle tutarlı biçimde insan iradesinin dışında geliştiğini düşündükleri aşırı hava olaylarını önlemek yerine buna uyum göstermeye yönelik altyapının güçlendirilmesi faaliyetlerini öne çıkarıyorlar.

Toplumsal grupların öncelik sıralamasına bakıldığında, gelir seviyesi arttıkça azaltım, düştükçe uyum eylemlerinin önemli ve öncelikli olduğunu düşünme eğilimi artıyor. Bu da gelir seviyesi daha yüksek olanların iklim kriziyle ortaya çıkan olumsuz etkilerden kaçabilmesi ya da ortaya çıkan hasar ve kayıpları telafi etme kapasite ve olasılığının daha fazla olmasıyla açıklanabilir. Bu durum, sonuçları görece daha uzun dönemde ortaya çıkacak kalıcı eylemlerin tercih edilmesi eğilimini güçlendiriyor. Bunun göstergesi olarak, gelir seviyesi arttıkça yenilenebilir enerjiye yatırım yapılması gerektiğini düşünenlerin oranı da artıyor. Yaşlar düştükçe yenilenebilir enerji yatırımları ve iklim eylem planlarının öncelikli bulunduğu, kentlerde altyapının geliştirilmesine yönelik çözüm tercihlerinin de yaşlar büyüdükçe daha fazla olduğu görülüyor. Bu eğilimler, kuşaklar arası adaletsizliğe daha çok maruz kalanların

“Toplum genelinin kanaatlerine göre, kentlerde iklim değişikliği karşısında yapılması öncelikli olanlar sıralamasının en tepesinde bir azaltım eylemi olan ‘yenilenebilir enerji yatırımları’ ve bir uyum eylemi olan ‘altyapının güçlendirilmesi’ geliyor”

iklim değişikliğinin gelecekteki giderek artacak etkilerinden kaçınma isteğine bağlanabilir.

Eğitim seviyesine göreyse, Eğitim seviyesi düştükçe uyum eylemleri yönündeki tercihler çoğalıyor. %82’si iklim endişesi taşıyan ve %85’i iklim değişikliğini insan faaliyetlerinin sonucu olarak gören üniversite mezunlarının neredeyse yarısı kentlerde öncelikli iklim eylemi olarak yenilenebilir enerji yatırımlarını belirtiyor.

Özetle, “Türkiye İklim Değişikliği Algısı 2023”, 2024 yerel seçimlerine giderken toplumun iklim mücadelesi üzerine düşünce ve talepleri hakkında önemli ipuçları veriyor: Kentlerde iklim eylemleri önemli bulunuyor; yerel yönetimlerden çok daha fazla sorumluluk almaları bekleniyor; toplumun değişik kesimlerinin kentlerdeki iklim mücadelesinden beklentileri buldukları şartlara göre değişiklik gösterebiliyor.